

Hétről-hétre

Jeruzsálem. A közeli napokban találkoznak a főkirályok és Emir Abdullah Transjordánia fejedelme. — Október havában a Galilea területben 100 új mákria esetet jelentettek be a betegséglelyzőnek. Tíz füzesei 251 fordult elő. — Huberman Bronislaw 1936. január 7-én érkezik Palesztinába. — Ötven bucharai zsidó család Kabulból megérkezett a haifai kikötőbe. — A Palesztina kormányának az október-áprilisi félévben 2968.612 font volt a bevételé, 200.000 fonttal több, mint ahogy előirányozva volt. Az előző évben félmillió fonttal kevesebb volt a bevétel a hasonló időszakban. — Ajalaeth Hasachar (Galilea) ottani településnek rendkívül nagy segítségére van az új vízforrás. — Virágvázak készítésére, német szakemberek közreműködésével gyár létesült Jagurban (Haifa mellett), melynek gyártmányai rövidesen piacra kerülnek. — Hassan bey Shukri, Haifa városának polgármestere az újságírók előtt kijelentette, hogy a város lakossága megláthatja a száz ezres számot. — November végén megindult Irak és Palesztina között a teleléti forgalom. Az első beszélgetést Jassin pápa, Irak miniszterelnöke folytatta John Halim Haifa-i Palesztina-kormány főtitkárával. — A „Inuvah” a munkás-mezőgazdasági eladási szövetekezést Kfar Malal-ban új központi irodáját létesített dan minták alapján.

Bécs. A napokban megalakult a héber egyetlen barátainak köre, elnökké Adolf Böhmöt választották meg, alelnökké prof. Gottlieb és Sandor Wolffot. — A „Fachschaff der Geographen” nevű földrajzi társulat, amely a filozófiai fakultás földrajztudományval foglalkozó tagjait is magába foglalja, az egyetem 21. sz. számú termében előadást hirdet. A címe az előadásnak „A mi szomszédvárosunk Budapesten”. Az előadást egy pesti tanár tartotta és az előzőt a figyelmeztetés állott: Csak árja vendégek kívánatosak! Ukvlátszik a bécsi tudományos körökben is érvényesült a berlini szellem és nem sok jót jelent a jövőre nézve.

Brüsszel. A belga hivatalos lap a „Moniteur Belge” új társaság törvényes működésének engedélyezését hozza. A címe: „Le Pêril Juif” (A zsidó veszedelm) célja pedig az árja faj megvédése. Alapítói néhány iparos és ügyvéd. Első eset Belgiumban, hogy ilyen bejegyzés megtörtént itt. Zsidó részről illetékes helyen intervenáltak ez ügyben.

A TEL-AVIVI VÁLASZTÁSOK. A tel-avivi városi tanács-választás végső eredménye a következőképpen alakult: A választáson résztvevő összesen 21.677 szavazásra jogosult polgár. A munkáspárt 8709, a „centrum pártokra” 8651, a Meir Diesengoffi polgármester listájára 2007, míg a progresszív koalícionisták és a Hitaachduth Olé Germania (der Felix Rosenblüth) egyesített listájára 1632 szavazat esett. A 15 mandátum közül a munkáspártra és a centumpártra egyaránt 6-6 mandátum esik. A centumpártiak mandátumai a következőképpen oszlanak meg: Roksach alpolgármester csoportja 1, a szhatov frakció 1, revizionisták 1, Mizrachi 1, házituladónokok csoportja 2. A 13-ik mandátumra Diesengoff, a 14. Rosenblüth der listáját illeti meg. A 15-ik mandátum sorsa még bizonytalan: a Diesengoffi lista, a Hapoel Hamizrachi és a szefárd zsidók jönnek számításba odanélkül.

NYOMATOTT PASZTOR EDE CÉG KÖRFORGÓGÉPÉN ORADEA.

Jubiláris konferenciát tart a Jewish Agency és Keren Hajassod Oradeán

Tizenöt éve tölti be fontos és magasrangos hivatását a Keren Hajassod, a zsidó országépítési alap, amely milliárdokat juttatott eddig Palesztinának. Szerke a világon nagy államérdek, a világ első emberei ünneplik a zsidóságnak ezt a produktív instrumentumát. A Jewish Agency erdélyi szekcióját is elhatározta, hogy reorganizálja magát és ünnepi ülésre hozza össze a romániai zsidóság Palesztinával szimpatizáló reprezentánsait. A konferenciát Oradeán tartják meg január 5-én és 6-án ünnepélyes keretek között. A nagyszabású programból kiemeljük a következőket:

Megnyitó január 5-én délelőtti 11 órakor a város háza dísztermében. Lelőt a os beszámol a KH erdélyi munkájáról. Moritz Peiser mint KH delegátus tart előadást. Weinberger Nándor, az önkéntes gyűjtőpárok munkájáról beszél. Dr. Nachum Goldmann és Samuel Gronemann külföldi megbízottak előadása következik. Általános vita és választások. Ugyanaznap délután 7 órakor a Filmpalacban ünnepélyes nagygyűlés. Ezen az ünnepélyes megnyitón dr. Weiss Artur mint a KH erdélyi elnöke referál az alap 15 évi munkájáról. Dr. Nobel Sándor üdvözlő a vendégeket. Dr. Balázs Endre az erdélyi Jewish Agency elnöke annak jelentőségéről beszél. Lovag Anchaich Max Cernauti a bukovinai ismert nagyiparos a KH és Jewish Agency jelentőségét ismereti. Nadj dr. Nehum Goldmann és S. Gronemann tartanak előadást. Este Bankett. Január 6-án táncestély a Wizo rendezésében.

RIPPER FARKAS gyáros halála

Mélyszéges megdöbbenést keltett egész Oradea társadalmában, hogy Ripper Farkas gyáros, az oradeai közgazdasági és társadalmi élet kimagasló egyénisége 49 éves korában, súlyos szenvedés után elhunyt. Ripper Farkas mint szegény, vallásos szülők gyermeke a maga szoralmával, tehetséggel, igazi self made man-i adottságokkal vagyoniilag és társadalmilag is alig két évtized alatt nagy karriert futott be. S dacára ennek, mindenkor igen szerény, mindenkivel együttérző puritán jószívű ember maradt. Tudta, hogy a jólét kötelez és ezért páratlan adási készséggel mind az anyós, mind a kénnek adott. Jótékonyága közismert volt és sok szegény család fojtatni kora halálát. Ripper Farkas vallásos érzésű volt és az elsők között lehetett látni akkor is, amikor Palesztináról dolgozni és adni kellett. Korai tragikus halálát övezve, leánya Márta dr. Kunda Andorné és fia dr. Ripper György gvászlóják és kiterített rokonság. — Temetése kedd délután a város osztatlan részvéte mellett folyt le Fuchs Benjámin főrabbi szivbemerkoló szavai után Szirmai Lajos, a Gyárbarosok Szövetségének elnöke és dr. Molnár Vilmos a Zsidókórház igazgató főorvosa búcsúztatták az oradeai zsidóság nagy halálját.

HALÁLOZÁS. Karmitz Marín magángzó, a bucaresti társaság közismert tagja 86 éves korában Bucarestben elhunyt. A megboldogultban Karmitz Isidore, Leonty, Hózei és Solly a legnagyobb romániai szövőgyára-nagykereskedelmi vállalat, a Drogueria Standard tulajdonosai édesapjukat gyászolják.

Szerencsés számu sorsjegy várja Önt a **Kereskedelmi Hitelbank** részvénytársaságnál Cluj, Piața Unirii

Zsidó humor

IGAZA VAN HITLERNEK

Hitler és Goebbels repülőgépen keringenek Berlin felett.
— Micsoda embertömegek azok, amelyeket ott látunk? Kérde a Führer.
— Azok a vajért állanak sorban — mondta Goebbels.

— Akkor nem érdekelnek — válaszolta Hitler — mert én csak munkát és kenyeret ígértem nekik — de vajról nem volt szó...

SZÁZ LEIT ADOK ÉRTE

Egy hitorsos, aki roppant zsigori ember volt és amellet nagy vagyonnal is rendelkezett, rettenetesen vallástalan ember volt és amikor halálós ágyán fektett, még akkor sem engedte magát a rabbit. Végül annyira elgyengült, hogy nem tudott tiltakozni és a rabbi az ágyához lépett. Kezébe nyomott egy imakönyvet és intett neki, hogy imádkozzon.

A halokló vallástalan hitorsos életlen újjával végigtapogatta az imakönyvet és erre végső megészítésével könyögte:
— Hundert lei gib ich dafür.

JELENET AZ ERDŐBEN

R. Smiel az erdőben sétál, midőn egyszerre előtöppan egy alak és rákiabál:
— Ide a pénz!

R. Smiel előveszi a pénztárcáját, közben megkérdezi:
— Nem elégednemez a felével?

— Fogd be a pofád — ordított rá a revolveres — ugy pofonváclak, hogy leszik az a buta tökfeked!

— Ugy? — mondja erre dühösen R. Smiel — még gorombáskodik is? Akkor leszel, hogy még egyszer erre jöjjek sétálni!

KESERŰ PIRULA — STANIOL CSOMAGOLÁSBAN..

A legutóbbi oradeai képviselőtestületi választásról beszélnek egyik kávéházi asztalnál és főlben kritizálják a megválasztottak egyéniségét. Erre tudásról és humorról ismert volt hitközségi elnök a következőket mondotta:

Jama traktátusának 22-b. oldalán az utolsó sorban lehet erre vonatkozólag érdekes utalást találni. Simon ben Jechocadak azt mondja a szentenciában:

— *Leszjobb olyan férfiakat állítani a gyülekezet élére, akiknek családjában valami hiba van. Mert ha ilyen vezető — a vezetőnek szokása szerinti — gógóskodni kezd a községgel szemben, akkor megeléget neki szépen mondani: Vigyázz! Ne hordd fejed oly magasan, mert neked is van néhány nagy hibád.*

A talnudi citátumot több helyszíni „rámutatással” illusztrálta az idézet elmondója.

LÖW IMMÁNUEL HIANYOS ZOOLOGIAI TUDÁSA

Egy tengerparti vendéglőben történt, amelynek tulajdonosa a Hirsch nevet viselte. A rituális koszt diétás és fűszeretlen volt, ellenben annál paprikásabb a számla. Löw Immánuel nézi-nézi csendesen és gondolatlat már más tájak felé kalandolnak. A vendég-lős kérdéssel bátorodik:

Méltóságod talán drágának találja az árainkat hogy tudódik a számlán?

— Csak azon tudódun — felel Löw Immánuel — milyen hiányosak a zoológiai ismereteim. Ich wusste garnicht, dass der Hirsch ein Raubtier ist.

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ORADEA Strada Iosif Vulcan No. 4. Telefon 442.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor - Leifner Zoltán
Felelős szerkesztő:

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Belföldi: Hitközségeknek és vállalatoknak 500, magánosoknak; egész évre 300, félévre 160, negyedévre 85 lei, külföldön: 120-80, 45, 25 és, 180, 95, 50 dinár, 25-15 Pesas, 10-5 Dollar.

Mentsen meg a Népszövetség télmillió üldözött teher embert is!

Amikor két évvel ezelőtt a Jewish Agency a német szörnyűségek hatására a Népszövetséghez fordult segítségért, azt hitte a világ közvéleménye, hogy ennek nagy hatása lesz a zsidóság sorsára. A világ demokratikus és progresszív köréi hallatlanul lel voltak háborodva a német barbárság miatt és amikor ennek hatása alatt fellátráltak az illetékes hivatalok és főbiztosok James MacDonalddal állították élre, ugy gondolták, hogy megfellelő utak találhatók majd, egyszerű jomptani a hitlerizmus gazdasági, másrészt a menekültek elhelyezése nem lesz lehetetlen feladat.

Két év után kiderült, hogy nem sokat segített ez a hivatal és annak főbiztosai lemondott a további vezetésről. Ennek a visszavonulásnak fő oka, hogy a kormányok nem támogatták eléggé sem anyagilag, sem más lehetőségekben az akcióit, az országok kapui zárva maradtak és egyedül a zsidóság súlyos és csaknem kivételetlen feladata távra vált: télmillió selymiből német zsidó megmentése.

James Macdonald lemondott és ezzel kapcsolatban búcsúlevelet írt a Népszövetséghez. Nevezteik búcsúlevelének vagy össze-foglalt jelentésének a jelentős sorokba mind azt a rémséget, amelyet a németek elkövettek és követnek el ma is ártatlan százazret ellen. Pusztlús előtt áll félmillió ember — írta Macdonald, Mártrók, akiknek semmi más bűnük nincs, csak nem tartoznak az „árja” fajhoz, Leírja a kizárhatatlan zsidó főmegek szenvedését, akik előbb emelvények a kisvárosokból és falvakból, most pedig a nagyobb centrumok üldözött vadjai lettek.

Az is írta Macdonald, hogy Németországot az 1922. évi felszólítási egyezményen kívül semmi sem kényszeríti a kisebbségi jogok tisztelgésben tartására. De ugy vélték, nem kell több biztosíték, hiszen a XIX. században Németország mindég elől járt a kisebbségi jogok követésében. Ugy volt az 1878-as berlini kongresszuson és azóta is mindig az elnyomottak szószólója volt. Végül azzal fejezi be a főbiztos, hogy a Népszövetség és azok tagállamai szöbítsék lej energikusan a német kormányt, hogy alkalmazzák a nemzetközi törvényekhez. Ha a zsidóüldözések tovább folynak, akkor ez a gyűlöletkeltő hamor piljut a birodalom határain és súlyos megszünteséket fog vezetni.

Macdonald levele világközvetlen felhántást keltett. A „Times” első oldalán foglalkozik vele és teljes egészében leközi ezt a történelmi dokumentumot. A világlap szerint helyesen fogja fel Macdonald, amikor azt írja, hogy a náciizmus ma már politikai problémává nőtte ki magát. Ma már más a helyzet, mint volt 1933-ban. Viszont meggondolnának tartja a volt főbiztos által felajánlott intervenciót. A Times azt reméli, hogy a francia-angol-amerikai közvéleményben felté-

rossz benyomásra regálni fog a német kormány. A „Morningpost” írja, hogy a MacDonald íele jelentés és levelé általános érdeklődést keltett a Népszövetségi körökben. A „Daily Telegraph” szintén vezércikkben foglalkozik a kérdéssel.

Viszont a világ zsidóságának csak a része fele lehet a véleménye. Ha van a világnak még lelkiismerete, akkor nem elég plátói nyilatkozat megfogalmazni, nem elég „felhántni” a nyugati közvéleményt, nem elég az, ha a Népszövetség, csak az ártatlan „svéd népek” pacifikálását írja ki feladatul, amikor Európa közepén egy nép a leghalátlanabb barbárságot üzi, félmilliónyi kultúremberével.

A világ közvéleményének elementáris erővel kellene követelni a nagy nyugati államok kormányaitól, hogy isen intervenciót tegyenek Európá közepén, gazdaság, amely megtörtént kövétel. Mentsen meg a Népszövetség télmillió teherbörti embert!

Ujabb ötövre neveztek ki Sir Artur Wachoupe-ot Palesztina főkormányzójává Dizengoff lett újra Tel-Aviv polgármestere

London, A gyarmatiügyi minisztérium közli, hogy György király a jelenlegi palesztinai főkormányzót, Sir Arthur Wachoupe-ot akinek megbízása 1936. november 20-án jár le, újabb öt évre kinevezte Palesztina főkormányzójának és Transjordánia ellenőrének. Ez az első alkalom, hogy palesztinai főkormányzó ismételt kinevezést kapott újabb öt évre. Eddigi főkormányzók voltak: Sir Herbert Samuel 1920-1925, Lord Plumer 1925-

1928, Sir Robert Chaucellor 1928-1931, Sir Arthur Wachoupe 1931 óta. Bár öt évre szól minden kinevezés, Plumer és Chaucellor előbb léptek vissza megbízatásuktól. Tel-Aviv, December 30-án tartotta alakuló ülését az újonnan megválasztott városi tanács, Meir Dizengoffot, aki Tel-Aviv alapítója óta a város polgármestere, újra megválasztotta a százperentes zsidó város polgármesterévé.

Inculet belügyminiszter és dr Lupu a féktelen antiszemita izgatás ellen

Bucaresti. A karácsony előtti gyűlésen I. Mumulanu cuzista vezér interpellációt terjesztett be a belügyminiszterhez a Bricevában (Balti megye) zsidók által állított megmádatott cuzisták ügyében. A miniszter megígérte, hogy a bűnösök elveszik büntetésüket, amennyiben meggyőződnek bűntudásukról. Amikor Mumulanu nem vette tudomásul a miniszter választát, akkor ezt Inculet belügyminiszter is megalkalta már és azt kiáltotta vissza a cuzisták padjai felé: „Ne üzenek olyan féktelen propagandát!”

A nacional teranista párt nagyvonalú vezetője dr. Lupu, volt miniszter beszélt a ter-

tot, amelyen a külpolitiká” illetően rámutatott arra a veszélyre, amit a szélsőjobboldali irányzatok jelentenek, mert a Németországhoz való orientálódást előzák, Szélsőjobboldali irányzatok, publikációk és folyóiratok árasztják el az országot és megméltézik a máv ifjúság lelket azzal, hogy támogassák Németországot, azt a Németországot, amely a holnap borzalmas világmezőarást készíti elő. Szerencséje az országnak, hogy Titulescu személyében olyan képviselője van aki tudja, hogyan kell irányítani az ország sorsát a nemzetközi politika-
b34

Zsidó kézbe került a Kármel legmagasabb és legszebb fensikja a „Jaarot Hakarmel“

Ott, ahol a Kármel a legmagasabb csúcsa felé emelkedik, Palesztina azon vidékének szívében, amelynek varázsa költőnk annyiszor megénekelte, erdővel borított hegyláncok húzódnak. Az emberi tekintet átöleli a zöld hegyvidék harmónikus tagozódását és megpihen a tenger végtelenségén, ahová a hegycsoportok levezetnek.

Ennek a darab földnek a neve „Jaarot Hakarmel“.

Ez a terület, amely 6000 dunam (hat kilométer) hosszúsága, hosszadalmas tárgyalások után most zsidó kézbe került, hogy zsidó telepítési céljaira alkalmassá tegyék. A legkedvezőbb előfeltételei megvannak itt ennek: a természet szépsége, kitünő magaslati éghajlat, a föld termékenysége és a terület kedvező közlekedési viszonyai. Legmagasabb csúcsa 480 méterre van a tenger színe fölött és így több mint 200 méterrel mulja felül az északi Kármel eddigi beépíthetővé tett részének magasságát. Itt van Palesztina egyik legégszesebb klímája, mert kelet felől a Kármel legmagasabb csúcsai védik a Jaarotot a Chamszin szelek ellen.

A száraz levegő következtében kiterjedt dőhanyúlás jöhetett létre ezen a területen. A vízben gazdag völgyek termékenysége kitűnően alkalmas gránátalma, banán és a legkülönbözőbb nyári vetemény termesztésére. Egy 18 éve már fennálló narancsültvény is bizonyítja a föld kivételes megművelési lehetőségeit.

A földnek több mint egyharmadát fenyő és lombdöök omlítják. Ez olyan előny, amely miatt a Jaarot kivételes helyet foglal el egész Palesztinában. Az egyik völgyben egész csomó forrás van. Más völgyekben a friss növényvet biztosítással arra enged következtetni, hogy kis mélységben bő vizet lehet találni, amelyeket csak ismét fel kell tárnani.

A hely kedvező természeti viszonyait a 55

vetőköző távolságok jellemzik: 1. A 16 km-re fekvő Haifától már rendszeres autóbussz járatok vannak a Kármel előlő részén át, a Jaarot területen keresztül, Esfia és Dalia falvak felé, Dainounból másfél km. hosszú ut ágazik el a Jaarot felé.

2. A keletre eső haifai ipari negyed körülbelül 8 km-re van. A Nesher cementgyártól a Khreibe hegycsúcsán át vivő gyalogúton lehet a Jaarotra eljutni.

3. A tervezett utak kiépítése esetén Haifa kb. fél óra alatt, a haifai ipari negyed 20 perc alatt és az atliti strand negyedóra alatt lesz elérhető.

A kedvező feltételeknek ebből a találkozási pontból adódik a Jaarot Hakarmel telepítési programja: 1. Területi és éghajlati előnyei, magaslati fekvése és kiterjedt erdősége, összekötve az atliti strand közelségével, igen alkalmassá teszik a „Jaarot Hakarmel“-t arra, hogy rajta magaslati üdülőtelep létesüljön, amelyre egész Palesztina már évek óta vár. 2. A jó közlekedés kedvéért Jaarot előnyben részesített lakónegyed lesz Haifa lakosságának. Ebből a szempontból két különálló típusú település fog kialakulni: A Haifa-Bay-ben dorozsók lakosság telene és új lakónegyed az új lakónegyed területén. 3. területi viszonyok miatt elmondható, hogy nagy területen belterjes kertgazdaságot lehetesen megvalósítani. 4. Víznyelvény kb. 1500 dunamos területű külterjes szőlőültetvényre lesz használható különösen gyümölcs és dohány termesztésére.

A terület értékes talajának megművelése érdekében a területi és éghajlati viszonyok kedveznek az olasz telekár lehetőséget teszi ezt Erre való felhívással a hátrahagyott terület bruttó 6 dunamos parcellákra osztják és nekik adják a kijelölt terület kiépítése után nettó 4-5 dunam fog minden tulajdonosnak megmaradni.

A Cur-Salom oradeai közgyűlése

Az erdélyi közvélemény állandóan nagy érdeklődéssel figyeli, több mint tíz esztendője mindazt, ami a Cur-Salom társaság körül zajlik. Ez a társaság, amely igen értékes terület felét rendelkezik a haifai kikötő mellett, ma nagy értéket reprezentál és nem közömbös sem a körülbelül 500 parcella-tulajdonos, sem pedig ezeken keresztül az erdélyi zsidóságra, hogy mi lesz a legkedvezőbb sorsra és melyek a tervei ennek a társaságnak.

Legutóbb május 6-án tartották közgyűlést, amikor is a társaság igazgató elnökévé dr. Weissburg Chaimot választották meg, akinek eredetileg az egész eszme megszületése küszöbön hejt és a vásárlást is ő bonyolította le annak idején. Viszont azok a szerkesztlen körülmények, amelyek annyira komplikáltak a vélt, illetleg a terület átvételét, olyan erők közreműködésére vezethető vissza, amelyek felett nem rendelkezett sem dr. Weissburg, sem pedig a régi, vagy az új vezetőség. Az bizonyos, hogy a mostani vezetőség iránt a tagok részéről általános bizalom nyilvánul meg és ma már Szentes Henrik, aki évekig dolgozott a társaság érdekében és az igazgatóság elnöke volt sokáig, teljes összhangban dolgozik az új vezetőséggel.

Az oradeai közgyűlés igen izgalmas atmoszférában folyt le, azon több mint 250 parcella tulajdonos, vagy annak megbízója vett részt. Ha tekintetbe vesszük hogy ma már igen sokan laknak Palesztinában azok közül, akik jögyeztek állhatatjuk, hogy csaknem valamennyi parcella-tulajdonos résztvett az oradeai közgyűlésen. A parcella-tulajdonosok egyhangúlag bizalommal néznek dr. Weissburg Chaimot jövőbeni tevékenysége elé és ennek a bizalomnak tanujelét is adták a közgyűlésen. Két teljes napon át folytak a tárgyalások a késő éjszakai órákig, amely végül is biztosítja a jövőbeni nyugodt irányítást a haifai igazgatóságnak.

Dr. Weissburg Chaimot kimerítő referátuma után az elnöki tisztséget felváltva dr. Halberg Gyula (Bistrita), dr. Sebesti László (Brasov) és dr. Erdélyi Emil (Targu-Mures) vezették le. Az izgalmas vita során a földosztásban részeseülők a köve kezű két kategóriába osztályozták. Mindazok, akik a minimális 25 százalékot nem fizették be parcelláikra, azok jogosultságukat elvesztették, ellenben a társaság visszatérít befizetett pénzeiket. Akik 1934. április 18-ig 25-50 százalékát az értéknek kifizették egy dunamot 50-100 százalékig 2 dunamot kapnak és 1936. március 1-től 1936. december 1-ig hátralékukat rendezni kötelesek. A parcellafelosztás 1936. őszén fog egy külön egybehívandó Cur-Salom konferencián megtörténni.

Hozzászóltak az előterjesztéshez: dr. Halberg Gyula, Glück Izidor Sighet, Marmor Rafael Sighet, König Miksa Bucuresti, dr. Löwy Lajos Jibou, Popler Jakob Timisoara, Keszenbaum Miksa Oradea, Hönig J. Arad, dr. Pollák Sándor Cluj.

Súlyos viharokat váltott ki az időközben maránkézből eladott parcellák jogi helyzete a társasággal szemben. Dr. Révész Rezső Brasov, a jogbiztonság érdekében szükségesnek látja nyunyopontra juttatni a kérdést. A jog és az igazság érdekében elégét kell tenni. dr. Halberg Gyula konkrét javaslatot tesz, amely ugy a társaság jogi, mint morális érdekeinek megfelelő. Javasolja, hogy mindazok a parcellák, amelyek az új tulajdonosoknak átírtak, nem kifogásolható, míg a azok, amelyek át nem írtak, azok az eladók, ha három hónapon be-

lül választott bíróság előtt megindított perüket az új vevőkkel szemben nem igazolják, úgy azok minden további nélkül a vevő nevére irandó át az igazgatóság által.

Dr. Szegő Ernő (Déva) szerint méltányossági alapon kell elintézni az ügyeket. Sokan az 1935. január 27-én elért birtokbavételről, illetve a „kusán“ megszerzéséről nem tudtak és így félre voltak vezetve, mivel nem voltak informálva az értékelkedésről. A palesztinai törvények szerint még akkor is joga van az eladónak az eladást sornirozni, ha már a vevőnek átírt is adott, míg az birtokba véve nincs, Neumann József Oradea és Schiffer Jeromos Saturnare szintén ellenzik az ilyen eladások szankcionálását. Főleg akörül voltak éles viták, hogy mi történjék azokkal a parcellákkal, amelyeket egyes kivülálló személyek vásároltak össze azokkal, akiknek nem volt több türelmük vagy pénzük ahoz, hogy a parcellák végleges rendezését és a birtokbavételt kivárják. Az egyes eladók részéről heves támadásba volt része Citronnak Mediasról.

Az eladott Citron-féle parcellák körül a vita egyik főoka az volt, hogy a parcella eladók, akik megkötötték a szerződést, megjelentek az ülésen az igazgatóság meghívására folytán. Megállapították, hogy az alapszabályok szerint az átírt parcellák volt és jelenlegi tulajdonosainak a taggyűlésen szava zati jogosultsága nem lehetett. Az eladók hivatkozva a nekik is megküldött napirendre a taggyűlés engedélyezte, hogy az eladók tárgyalásánál ők is hozzászólhatnak, de szavazati jogosultság nélkül.

Ugyanakkor Citron jogi képviselőjének, dr. Klein Miksának dacára a többség óhajának, nem lehetett megadni a felszólalási jogot, hogy ezáltal ne teremessék precedens arra, hogy a tagok érdeke bármikor ügyvéd által képviseltesse a taggyűlésen. Ennek következtében, amikor Citront felkérték álláspontjának kifejtésére, Citron — jogtanácsosának közbe lépésére — nem akart felszólalni és nem védkezett az eladók egyoldalú agresszív fellépésével szemben. Ragaszkodott egyidejűleg jogi képviselőjének meghallgatásához, ellenesetben a bíróságnál kénytelen jogorvoslatot keresni.

Hilewitz Hermann Arad szerint egy százezer milliós érték feletti diszponáló szövetkezettel érzelmi momentumok nem játszhatnak szerepet. A választott bírósági döntések egyébként megadják a választ a sértetteknek.

Friedmann Ferenc Timisoara, méltánytalannak tartja a tulajdonjognak ily módon való megsértését, mert nem lehet senkitől sem elvenni azt a jogot, hogy tulajdon egy vagyon értékén, ha nem bírja tovább az investíciókat.

Dr. Pollák Sándor és dr. Spitzer József Cluj jogi érveléssel feleltek beszédükben óva intik a taggyűlést, hogy a magántulajdon vitáinak lavinaperciént a felelősséget vállalja.

Keszenbaum Miksa Oradea megállapítja, hogy az átírt parcellák tárgyában a javaslatok egyöntetűen jogervényesnek tekintendők. Nem ismer vevők közötti differenciákat, hívják azt bár Waldner, Weiszner, Citron, vagy más nevének. Ha történetek anamillák a szorult kis existenciák rovására, úgy azokat reparálni kell és ne igyekezzenek minden sérelemből „Citron-ügyet“ kovásolni. A ténylegesen és reálisan napiárban kötött ügyletek megsemmisítéséhez az igazgatóság támogatást nem nyújthat, mert az anarchiához vezet. Ezzel egyidejűleg megszűnne a Cur-Salom szövetkezeti életben a törvényesség és jogfolytonosság. Javasolja, hogy minden megáradott és átírt parcella választott bíróság elé utaltassék, hogy ezáltal rosszhiszemű ügyletek ellenében bizalmatlanok és amennyiben esetleg előfordult volna félrevezetés, úgy a károsultak megfelelően kártalaníttassanak.

A közgyűlés végül dr. Halberg és dr. Révész egyesített javaslatát fogadta el és kötelezte mindazokat, akik a parcella-eladásukat megbírták, hogy Erdélyben az érdekelte felek által összeállítandó választott bíróságnál keresnek jogorvoslatot és ezt a döntést köteles a haifai igazgatóság is respektálni.

HETI GLOSSZÁK

A pesti hitközségi elnök keserű vallomása

Két hír jut el hozzánk Budapestről. Mindkettő szomorú és nem haladhatunk el mellettük közömbösen.

Az egyik: Forgács Gyula református lelkész a kálvintéri templomban nagy beszédet tartott a diktatúrák és vallások viszonyáról. Előadta, hogy a kereszténység súlyos küzdelmet folytat a diktatúra ellen. Oroszországban a diktatúra megsemmisíti az egyházakat, Németországban pedig december 3-án jelent meg egy rendelet, amely megfosztja az egyházakat jogi kereteiktől. A református lelkész ezután megemlékezik arról a szomorú jelenségről, hogy sötétben bujkáló hada miképpen akarja a valási ellentéteket és a gyilkollet magyalt elhínteni Budapesten is. Előadta, hogy „sötét habonában fogant“ rópirotat terjesztenek, amely a zsidóság ellen akar a vérvád megsejvelé gyűlöletet terjeszteni. A rópirotát némelyek fordították és a tekipáster felháborodottan tiltakozik a lázító rópirot hangja ellen. A rópirotat Bécsben nyomatták és nagy mennyiségben terjesztik a külvárosokban, hogy a nyomorgókat fellátsák a zsidók ellen. A hatóságok pedig — mondja a református lelkész — nem fejtenek ki kellő energiát azirányban. Hogy a pamlet terjesztését megakadályozzák.

Igy az egyik híradás. Viszont a másik a pesti hitközségi legutóbbi közgyűléséről szól: Stern Samu udvari tanácsos, hitközségi elnök tartott nagy beszédet, amelyben szomorú reznigációval állapítja meg, hogy a magyar zsidóságának semmi oka nincsen arra, hogy megünnepelje a magyarországi zsidóság egyenjogúsításának negyvenedik évfordulóját. Vajjon van-e helye ma az ünnepelésnek — kérdi az elnök — amikor a törvénykönyvben csorbított, kanul el ugyan a törvény, de annak végrehajtása már nem történik ama kor szellemében. Elfogultság és megemérett horrigja ködbe a jogegyenlőségnek és szabadságjogoknak legszébb eszményeit, amelyet Magyarországon az utóbbi időkig kevés kivétellel respektáltak.

Fájdalom, ma már oda fejlődtek a dolgok, hogy nem tudjuk ünnepelni a nagy eseményt,

A fellámadt menyasszony...

— Bál Sém legenda —

A Kárpátok bérci közül messzi utra indul a Bál-Sém, titokzatosan, tanítványainak sem szól róla, hogy merre készül. Éjszakára egy hegyi kosmában szállt meg, amelynek a gazdája azonban nem sejtette, ki ez a mélyvárosú, halk szavú vendég, akire olyan áhitatos tisztelettel néz fel kísérete. De kíváncsi volt, mint minden vendég, és addig nem nyugodott, amíg jó szóval ki nem vette Bál-Sémből, hogy a jövő szombat előtt egy gazdag prágai zsidó házban lakodalmot lesz s ő, a Bál-Sém esketi össze a fiatal párt.

— Bozsáss meg — szól a vendéglős — de azt hiszem, tréfát üzöl velem... Hiszen Prága ide több mint 60 mérföld és ma már szerda van...

— Ne törődj vele — felelte mosolyogva Bál-Sém... Ismerem a lovamat, pompás, fürgen állatok s már nem egyszer megmutatták, milyen sebesen viszik a szekereimet.

A vendéglős hitetlenül csóválta a fejét, de a különös ismeretlen olyan biztosnak látszott a maga dolgában, hogy kezdet: meg is hitelt adni a szavainak, észrebe jutott, hogy neki is volna dolga Prágában: mekéri a vengéit, vigye el magával. Bál-Sém jó szívvél ráállott, de azért nem szílette a kíséretét.

esek visszaemlékezünk rá. Megnehezítik az idők járása feletünk, az ipar és kereskedelem válsággal küzd, a üzleti munka pang, állami hivatalban zsidó váltásu magyar polgárnak nem jut hely és már a magánvállalatoknál is büntő gyanu kufatja az alkalmazottak felekezeti arányát. Igaz, hogy az ország tragikus helyzetben van, de ezt nem lehet tetézni azzal, hogy az ország polgárságának egy rétegét, a zsidóságot kirekeszték abból a munkából, amelybe eddig becsülettel illeszkedtek be.

Mondott még egyebet is Stera Samu hitközségi elnök, Mondotta azt is, ami ellentétben van azzal az önértéssel hanggal, amelyet beszéde fentebb közölt részében megütött. Ez a rész a régi „felkínakozás“ volt, amelyben elismerték, hogy a magyarországi zsidóság „magyar“ és csak a felekezeti különbség a többiekétől. Ez már fogikatlan állítás, ha semmi egyéért nem, de azért sem szabadna újra állítani ezt, mert hiszen magyar hivatalos és nemhivatalos oldalról sohasem hangsúlyozták ezt ki, az utóbbi másfél évtizedben. Tragikus küzdelmet folytat a létért a magyar zsidóság és az a tónus, amelyet megütött a pesti elnök, amíg a szemrehányások és tájadalmas megállapítások sikján mozog, elismerésre méltó, de amikor újra a régi de — sajnos — lejárt és idejémulta gramofonlemez huzza fel, a nagy „magyar vagyok“ hangzatosával, akkor számalmas vergődésé váltok át az önértéssel hang... Szomorú jóslat, de be fog következni: a pesti zsidóság is megszűnté majd ezt a nagy egyoldalú szerelmi ömlengést és ha keserű szájjal is, de bátran szembenézd majd az új „reform“ irányítással, amely nem szűnik meg egy perccig sem Berlin felé kacsintani, holott a dunántúli nagyméretű propaganda arra kellene eszméltesse a hivatalos köröket, hogy nekik sincs semmi jót sem várni azoktól, akik az antiszemitizmus barna pestisét terjesztik jelenleg az egész világon...

A „tizenkétezer“ faluja

Már több ízben írtunk róla, de mindég újra felsajog a seb, amikor valaminek képesen emlékeztetünkbe idézik. Ez a 12000 zsidó hős halottak a tragédiája, akik a német harcivágy áldozatai lettek a világháború alatt, 12000 zsidó halt meg mint közlegény és tiszt a német hadsereg sorában, pontosan annak az arányszámnak megfelelően, amelyet a zsidó-

ság annak idején képviselt Németországban. Ezeknek a zsidó áldozatoknak, akiket annak idején hős halottaknak neveztek, kiírták neveiket a hőshalált háltak emléktábláira. Két évtizeden át békés egyetértésben megérték a márványtáblákon és emlékműveken, ahogy megérnek egymás mellett a tömegsírok mélyén is. A thüringiai gyalogos, a müncheni zsidó közlegénnyel és a postdami gárdatiszt a hannoveri kereskedővel. Most azonban olyan éra van, amely lekaparja a hős halottak neveit az emléktábláiról, mert a Harmadik Birodalomban még a halált sem bocsátják meg a zsidóknak. A hős halál: sem, amelyet a hazai védelmében szenvedtek el ők, a tizenkétezer.

Az osztrák zsidó frontarcosok most nagyon kegyetelen aktusra határozták el magukat. Egy zsidó falut akarnak felállítani Palesztinában, ahol azoknak a hozzátartozóik akarják telepíteni, akiknek férjét, apját, fivérét ölték meg annak idején a harcraí gránátok és golyók. Akiket apró feregként taposott el a thüringiai harcraí az angol tank és őlt meg Verdunnél a francia lángszóró és mérgegszár. Egy falut akarnak létesíteni, egy zsidó falut, a zsidók Palesztinájában és ennek a falunak a neve is mutatná hogy milyen célt szolgált. „A tizenkétezer“ faluja volna ez és főterén

hatalmas obeliszk marta ná örök időkre, hogy akikől elvettek még azt is, hogy sirjukban nyugodjanak békében, akiknek még a hősi halál glóriáját is leszakították fejéről, legalább az Erecben kapjanak örök emléket.

Első emlék lesz ez, legelőször a zsidóság-hoz, mert nem hideg kövekkel, hanem élettel teli, új életet rekvelláló gyermekkajától hangos koloniat alkarnak építeni a régi zsidó udvaron. Tizenkétezer életérős embernek hatalmas emlékműve lesz ez, akiket saját hazájuk el akar felejteni.

Propagandája lesz ez annak, hogy a zsidók tudják halottaikat tisztelni és ahogy a Zsidó Nemzeti Alap wieni felhívása mondja: „Életlehetőséget akar teremteni a hátramaradtoknak és kötelet tiszteltetl az elhunytaknak: sírmeleket és lüktető élettel telt zsidó közönséget a megszentelt földön.” 15000 font kell a terv megvalósításához és mert a volt zsidó frontarcok 400.000 tagját kéri fel az adakozásra, nem kétséges, hogy rövidesen állni fog a „tizenkétezeres falu” Palesztinában...

4350 certifikát -- egy vízsepp a forró kőre

Vatam nem egészen parlamentáris szót kellene használni, hogy felháborodásunkat kifejezzük. De reméljük, hogy ezt az inparlamentáris szót nem fogja még tudni sokáig elmondani senkinek a palesztinai parlamentben sem, amely ellen páratlan egyöntetűséggel kelt szemben az egész világ zsidó közvéleménye. S ahogy egy időre leveit, napirendről a palesztinai kormány ezt a kérdést, a zsidóság nyomására, úgy kellene ezután is felzárulni spontánul és kiképzett a világba azt, hogy mégis csak (nagyon enyhén kifejezve) furcsa, hogy a zsidó o'thonba, vagy helyesebben a jövődéli zsidó államba, egy fél-évre összesen 4350 certifikátot adnak ki és ebből is levonnak 1200-at illegális bevándorlók számára és majdnem emvitt hozzátartozóknak. Tény az, hogy most egy kis krízis van ott, illetőleg ez nem is jó kifejezés, mert csak sznyvi történt, hogy a tulajny prosperitás egy kissé elhabbogyott és az eddigi jólkereső munkások, akik az építkezéseknél és a városi munkáknál nem találnak kenyéret, néhezzen akarnak kimenő a koloniákra norancsot szüretelni. Ők pénzt akarnak inkább szüretelni -- narancs szedés nélkül. Ez nem teszi indokolt-

tá egyáltalán azt, hogy 4350 certifikátot adjanak ki egy fél-évre. Ez az eljárás minden légszámú ábr varakozás is felülmúl. Ahogy egynek, edjék ki annak, amit a mult évben kaptuk és egynek, edjék ki annak, amelyet a Jewish Agency követelt. Most amikor Egyedül Németországban tizezernyi chaltue vár bevándorlásra és vágyakozva tekintenek a partok felé, ahol őrt állanak az angol katonák és egy-két ezer embert akarnak egy fél-év alatt beengedni a „zsidó országba.” Szomorú és keserű erre gondolni, de ahogy a zsidó parlament ellen is felzudít a zsidó világgözvélemény, úgy kell e gonosz praktika ellen is, meri ezzel ki kell verekedni azt, hogy legább 10-15.000 certifikátot adjanak erre a fél-évre.

Igy csak egy vízsepp ez a zsidókérdés égető kőre... Egy vízsepp, amelyről nem tudni, nem-e egy könnyesepp?..

Nagy per Amerikában a kórságot jelző plomba körül

Régeben irunk is már róla, most pedig újra aktuális lett, meri az eset nagy port vert fel Amerikában. A per nagyon érdekes és hogy úgy mondjuk „amerikai stílusú”. Egy esztendővel ezelőtt történt, hogy az egyik kórszámiggyárban nagy botrányok között leleplezték, hogy a rituális humenüeket a felügyelők megkerülésével egyszerűen tréflí husból készítették. Ekkor eszméltek a rabbik arra, hogy főleg New-York két milliányi zsidója anélkül, hogy tudna róla, endkívül sok rem kóser (vagy egyszerűen réflí) hust eszik meg, mert nincsen eléggé ellenőrzés alatt a sok husgyár, mézarszék és a többi. Ezért határozták el azután a rabbik, hogy egy nagygyűlést hívnak egybe, ahol dönteni fognak afelől, hogy mi is legyen a teendő?

Aki elképzei, vagy ismeri az amerikai életet, tudhatja, hogy ott a „business” az első Nagy vita támadt aközül, hogy miképen lehetesen ezt az elhőnzést keresztülvinni. A rabbik zöme úgy döntött, hogy egy plombarendszert honosítanak meg, amely irazolni fogja a közönség előtt, hogy ami vásárol, az megfelel a rituálnak. Ezt a döntést egy nagy norancsándával behirdetett gyűlés keretében hirdették ki, ahol a rabbik teljes rabbiornátusban és talliban adtak több szót határozatuknak. Voltak azonban olyanok is, akik bizonyos nagyvágók érdekeit akarták megvédeni és

ezek azt mondták, hogy nem elég megbízható a plomba-rendszer, mert azt könnyen lehet hamisítani. Főleg Brauszman és fia cég hcarelt erősen a plomba rendszer ellen és a sok hazavonának végre mégis az let, az eredménye, hogy azok győztek, akik a plomba rendszer mellett voltak.

Ez után nagy konkurencia fejlődött ki a plombákat használó és a plombákat be nem vezető cégek között: s ebben a harcban azok maradtak alul, akik nem vezették be a plombarendszert. Természetesen ezzel károk merültek fel és most egyes nagyvágók pert indítottak azon rabbik ellen, akik a rendszer bevezetése mellett voltak. Kártérítést kérnek azon a címen, hogy ez a rendszer nagy károkat okozott nekik. Royalszky bíró, akire az ügyet kiosztották, nem zsidó, ezért kénytelen volt a pert már többiben elhalasztani, mert előbb tanulmányozni kell a Sulehan Aruch megfelelő szabályait. Egyelőre ahogy az amerikai jiddis lapok maliciózan megjegyzik, már tudja mi a külsőbség rabbi, mesiaeh és sochet között -- és ez már nagy eredmény..

Végeredményben az amerikai zsidó közvélemény nagy érdeklődéssel figyeli, hogy ez a „husába vágó” ügy miképen fog kialakulni és plombával vagy plomba nélkül chei-e továbbra is -- a tréflí hust..

Egy Haderelenes angol hang. London. A nagy tekintélynek örvendő „Round Table” című angol folyóirat, amelynek nagy politikai súlya van, ezt írja decemberi számbában: Egy eszeleges angol-német együttműködés legfőbb céltetele, a keresztényekkel és zsidókkal szembeni jobb bánásmód a Harmadik Birodalomban. Mi angolok nem tekinthetjük fair dolognak, hogy erőlyesen sikrazzátkon olyan államok néme. Kisebbségének érdekében, miatt a mai Németország a legkíméletlenebb a saját kisebbségeivel. A „Round Table” a mai német rendszert „brutálisan materialisztikusnak” nevezi és a szabadságjogok elvtelét, mint az angol jellemmel ellenkezőt elveti. A szakszer vezeték összerombolása, a zsidók degradálása, a politikai gyilkosságok, a titkos perek, a koncentrációs táborok mind undort keltenek az angol közvéleményben. Nem szabad, hogy behunnyjuk szemünket ilyen eseményekkel szemben és mindent el kell kövessünk annak érdekében, hogy ez a rendszer megváltozzék Németországban.

A megboldokult dr Avigdor Schönfeld mint mizrahi vezér is világszerre ismert volt és örökké felejtethetlen lesz az erdélyi zsidóság előtt, amikor páratlan szónoki készséggel az első között volt, aki sikeresen bontotta ki a mizrachizmus zászlaját Erdélyben és egyetlen, akinek az oradeai főrabbi megengedte, hogy a templomi székéről hirdesse annak idején uszjerének mondható Palesztina eszményét.

Schönfeld Samu, aki szintén erősen zsidó és vallásos érzelmi ember, természetesen benne él a City forgatagában és jóismeri azokat a kapcsolatokat is, amelyek mint vasabroncs hallozzák be az egész föld ekét az angol szervezőképesség, a kereskedelmi szellem kapcsolatban. Benne él a „nagy forgatagban” és vidéki viszonylatokhoz szokott dimenziók között kissé bámulattal hallgatjuk, amikor elmondja, hogy iróasztala telefonján keresztül miként érintkezik hol Stockholmmal, hol az irországi városokkal, miképen beszél Bucurestivel és hogyan kapcsolja a londoni központ percek alatt a világ bármelyik városát. Feszült figyelemmel hallgatjuk, amikor arról beszél, hogy Anthony Eden, az új 38 éves külügyminiszter miképen száll síkra a szankciókért, mert szeretné eltüntetni Európa lázas testéről a fascizta kintőzéseket és miképen ebredt Anglia annak tudatára, hogy egytől kell livóitni a farkokkal és hiába vette komolvan a leszerelést, most mégis erősen fegyverkezik és egy-szerre

gött az urának, ne nősüljön meg másodszo:.. Rám gondolt, akit jól ismert és aki sokszor megfordultam házában... Odaléptünk az ágyához és megfogtuk, hogy nem leszünk egy másé... De meghalt és multak a hónapok... Elfelejtettük, mit fogadtunk..

A mult éjszaka, amikor boldogan készülődtem a lakodalomra, nem gondolva semmi rosszra, eljött a holt asszony és a jogát igazát követelte, hogy haljon meg az, aki szavát megszegte... A lelken elvált a testemtől és kétségbeesett harca kelt az egykori asszony keményen viaskodó, zsarnoki akaratával... Mintha láthatatlan, hatalmas bírák előtt folyt volna mindkettőnk harca. Egyszerre egy férfi hangját hallo tam: Te, halott, aki már nem vagy a földön, engedd el az életem... Nem te heli bűn sem a völégényt, sem menyasszonyt... Fiatalok... Te irigységűben csikarad ki tőlük a rettenetes fogadalmat..

Igy szólt a titokzatos, hatalmas férfihang, de az asszony még mindig küzdött a jogáért... Az ismeretlen hang most egyszerre harsányan csattant föl: Mondtam, hagyd békén... Nem látod? Menyasszony!... Várja már a chüpe!..

A egyetlen harcnak vége lett... Győztem... De, amikor a chüpe alá vezettek s az idegen rabbi megkegetett bennünket, megfelmertem: az ő szent hangja volt az, amely megváltozt, amely széfioszlatta az elleneséretet zsarnoki akaratát..

Londoni riportsorozat...

Hogyan él milyen szervezetekbe tömörül a világ legnagyobb városának zsidósága?

Eredeti londoni furcsaságok. - A női rabbi, az egyforma sarkóves temető, egy vallásos zsidó gimnázium. - A vallásos irodok és kalapnéküli istentiszteletek.

- A „Népünk” eredeti riportja -

Oradea. A napokban érdekes vendég érkezett Londonból Oradeára. Rövid ideig tartózkodott itt, mert üzleti eloglaltsága visszahozta a világ legnagyobb városába, mely a fihense parján terül el és onnan irányítja a világ kereskedelmét. Schönfeld Samu jött el rokon látogatásra Erdélybe, aki husz esztendője él Londonban és egy nehézipari világkartelnek ottani reprezentánsa. Schönfeld egyénisége már azért is különös érdeklődésre tarthat számot, mert annak a dr Avigdor Schönfeldnek öccse, aki mint londoni rabbi első volt, aki autonóm ortodox hitközséget alapított Londonban és páratlan népszerűségre tett szert London zsidósága körében. Fértikora delén elragadta a kérelhetetlen halál, de méltó utódot kapott fiában, aki jelenleg 23 éves kora dacára, a londoni „Adasz Jiszroel” fő-rabbija és minden tekintetben atya nyomdokain halad.

A megboldokult dr Avigdor Schönfeld mint mizrahi vezér is világszerre ismert volt és örökké felejtethetlen lesz az erdélyi zsidóság előtt, amikor páratlan szónoki készséggel az első között volt, aki sikeresen bontotta ki a mizrachizmus zászlaját Erdélyben és egyetlen, akinek az oradeai főrabbi megengedte, hogy a templomi székéről hirdesse annak idején uszjerének mondható Palesztina eszményét.

Schönfeld Samu, aki szintén erősen zsidó és vallásos érzelmi ember, természetesen benne él a City forgatagában és jóismeri azokat a kapcsolatokat is, amelyek mint vasabroncs hallozzák be az egész föld ekét az angol szervezőképesség, a kereskedelmi szellem kapcsolatban. Benne él a „nagy forgatagban” és vidéki viszonylatokhoz szokott dimenziók között kissé bámulattal hallgatjuk, amikor elmondja, hogy iróasztala telefonján keresztül miként érintkezik hol Stockholmmal, hol az irországi városokkal, miképen beszél Bucurestivel és hogyan kapcsolja a londoni központ percek alatt a világ bármelyik városát. Feszült figyelemmel hallgatjuk, amikor arról beszél, hogy Anthony Eden, az új 38 éves külügyminiszter miképen száll síkra a szankciókért, mert szeretné eltüntetni Európa lázas testéről a fascizta kintőzéseket és miképen ebredt Anglia annak tudatára, hogy egytől kell livóitni a farkokkal és hiába vette komolvan a leszerelést, most mégis erősen fegyverkezik és egy-szerre

tizezer repülőgép készül az angol gyárakban és hatalmas páncélosok tesztel kovacsolják a nagy hajógyarak dokkiában. Készülnek a gyilkos fegyverek, mert Egyiptom diákjai és India páriái lázonganak és Málta körül idegen államok cirkáló kémlelődnék. Anglia nem ideges, mer az angol híres hídegyér nem tagadja meg magát, de józanul „gondos kereskedő” módjával, készül az eseményekre. Készül arra, hogy megtámadhatják számai vetté azzal, hogy a szigetország nem folytatja a „splendid isolation” politikáját. A tenger és La Manche esatorna már nem védi területét, hiszen az óránkint 500 kilométert számuló repülők hamarosan elérhik a nagy városokhoz, hogy oda pusztulást vigyenek.

Beszél Schönfeld a 900 millió font (900 millió lejt) kitévő angol költsérvetéséről, beszél az angol kommerciális élet furcsa és egyedülálló erkölcséről, ahol az iratlan törvények szentebbek, mint az iratlan becsület. A nagy fogalmáról, amelyet csak az tud

megérteni és értékeini, aki velük és közöttük él husz esztendeje és ismeri az angol furcsa, vallásos és egyidejűleg hipokrita lélek minden furcsaságát, Sokáig és érdekesen beszél Schönfeld, a londoni City alapos ismerője, aki ott él benne a nagy forgatagban és külön tanulmányt lehetne írni mindarról, amit az angol gazdasági, társadalmi élet érdekességeiről és szenzációjáról beszél.

A „Népünk” olvasóit azonban főleg az angol zsidó élet érdekességei érdeklik és ezért beszélgetésünk fonalát úgy igazítjuk, hogy a zsidó életre terelődjék a szó. Schönfeld Samu ugyilátszik rendkívül vezetésű a zsidó élet megnyilvánulásaiban, mert eltekintve a családi tradícióktól, ő maga is százperccesen lelkes és vallásos zsidó, aki a nagy forgatagban is szombator tart és a zsidó vallási életet úgy értelmezi, ahogy azt a tradícióhú szülői házban maga előtt látta.

Az angol zsidó élet nagyszerű és érdekes megnyilvánulásairól, furcsaságairól és megkapó mozzanatairól beszél részletesen és első kérdésünk e téren az, hogy

VAN-E ANTISZEMITIZMUS A SZIGETORSZAGBAN?

Antiszemitizmus nincs Angliában -- mondja határozottan Schönfeld -- nincs abszolút abban az értelemben, ahogy Európa közén és keletén azt értelmezik. Sir Mosley, aki az angol „black shirt”-osok, a feketeingések vezére az utóbbi időben teljesen elhallgatott. Még a választásokon sem vett részt. Sir Mosley felesége igen érdekes származású és egyenesen zsidó leszármazás. Léwy Leiler unokája, a híres amerikai üzstikárvé, akinek leányát lord Curzon, volt angol külügyminiszter vette el és ennek leányát bírja nőül Sir Mosley. Tehát a régi gazdag zsidó üzstikárvé pénze „aranyozza” be életét és ezért tud vezére lenni az angol antiszemitáknak. Viszont Németországban nem lehetne még „Gauleiter” sem, mert hiszen zsidóvérral kevert a családja.

De előt elkeltünk, az angol temperamentumot ismerve, ott nem lehet sohasem erős antiszemitizmus. Az angol „biblialistálo” nép és igen vallásos, tiszteli a tradíciókat, szimpátiuss neki a vallásos zsidó, de ami még ennél is fontosabb

az angol közzgazdasági életben nem játszanak fontosabb szerepet a zsidók.

Vannak igen gazdag és igen előkelő arisztokrata zsidók, lordok, viscountok, earlok, ezek együtt élnek a legfelsőbb tizezettel és ott mindenkor szivesen látott vendégek. Figyeltünk a többiekkel. De az angol közönségtől nem tart fenn intímabb kapcsolatot a zsidókkal. Nincs de facto gettó, de azért az igaz angol, finom hídsgéggel és kímérséggel sohasem „beveredik” a zsidókkal. Nincs meg a bensőbb kapcsolat és a zsidó közönségtől és a szentényebek, is az intellektuel és kereskedő, egymás között találja meg társadalmi kapcsolatát. A nehézipar, a kohászat, a bányászat, a nagy gyárak, nagybankok nincsenek egyáltalán zsidó kezben. A zsidók kezében van az uszvevezett könnyű ipar. A konfekció ipar, a szőrméipar, az ékszer nagykereskedelem, már az antwerpeni kapcsolat miatt is. Ezekben dominálnak a zsidók, de ez nem jelenti azt, mintha bárki is irigyelne a zsidóknak az élet gazdasági eredményeket. Valahogy úgy formulázhatók meg a német

Szappan, mely tisztítja, védi és szépíti az arcot!

A Leton szappan gondos találmányok eredménye. Krémesebb habja az arcra úgy hat, mint a társam. A legkényesebb bőrtök is bátran használhatják -- annyira gyengéd.

Az alábbi módon esztendőhasználat a Leton szappant Szabály: Estéknél mossa arcát a LETON szappan-krémesebb habjával. E gyengéden ható krémes habot hagyja arcán néhány másodpercig. Utána bilítse le bő melegvízzel, majd közvetlenül hidegvízrel. Ez az egész! Másnap reggel friss, bársanyon úde arc fogja a tükörben mosolyogva ládvözölni.

Ezen módon kezelje az arcot, többet ér, mint bármelyik hara, különösen, ha este lefekvés előtt alkalmazza. -- A LETON szappan halászt nagyszerűen jobozza az eredeti LETON arci és LETON pudor.

LETON
SZAPPAN

Kapható 22 lejtért

gyógyszertárban, drogeriában és illatszertárban, valamint a lakóhelyén Partumeria Royal Oradea Saspassa.

mondást angol viszonyokra áttransponálva: ernghren, aber nicht ehren. A hideg udvarlással iglen, de intímabb kapcsolatokban nem. Ami viszont a zsidók „dominálását” illeti, arról egyáltalán nem lehet szó. 300.000 zsidó él Angliában és ezek 90 százalékban három-negy városban, Londonban, Leedesban, Manchesterben és Glasgowban. Olyan „kisebbs” városokban, ahol 80-100.000 lakos van, leg-többjében alig élnek zsidók.

MIKÉPEN ALAKULT A BOJKOTTI MOZGALOM ÉS VANNAK-E EMIGRÁNSOK ÉS LETEZIK-E EMIGRÁNS KÉRDÉS?

A német exportot, még Hitler uralomra jutása előtt nagy csapás érte a fontnak arany-alapról való letérésével, meg azokkal a vámtintézkedésekkel, amelyek az export nagyrészt elerelték a szigetország partjairól. Kétségtelen azonban, hogy a német textiltekkek (cheminziú kötőtárúk), a lipcsi szőrmék „angliai importja teljesen megszűnt; a bojkott miatti és végeredményben a zsidók ellenakció-ját éreztetik Berlinben. Be kell azonban valljuk, hogy az ugynevezett nehéziparban még mindig vannak angol-német kapcsolatok, viszont igen kicsiny a zsidók szerepe, amint máskorábban említettem.

A vezetőszerepet a bojkott mozgalomban az orosz és lengvszármazású zsidók viszik, akik iratlan zsidó szolidaritással rendelkeznek és minden általános érdekű zsidó ügyben, harározottan kidomborítják zsidó nyolvtukat.

Emigráns kérdés oly értelemben, ahogy az Franciaországban, vagy más európai országban virulens, Angliában nem létezik. Összesen nem jött több német zsidó, mint lejt-feljebb 2-3000. Ezek nagyrésze ugynevezett, tökések, akik korábbi kapcsolataik révén azonnal elhelyezkedtek önálló üzemekkel, saját szakmájukban. Volt közöttük igen sok intellektuel is, így orvosok, mérnökök, írók, művészek, akik képzettségükkel fogva találtak kenyeret. Nincstelen emigránsok elkerülték az angol partokat.

Kétségtelen és biztos, tudomásom van róla -- mondja érdekes beszélgetésünk során Schönfeld, hogy az angol zsidóság mostanig legalább fél millió fontot (500 millió lejt) adott a német zsidók felségítésére. Alálában soká gyűlést, propagandaulést, tartanak Londonban, ahol nemzsidó és zsidó vezéregyéniségek a

Meghatározottabbán elítélik a német barna terror és a legnagyobb szimpátiával kísérik a német zsidók keserves életét.

MILYEN A ZSIDÓSÁG SZERVEZETE ANGLIÁBAN?

Erre a kérdésre Schönfeld igen érdekes részleteket mondott. Tulajdonképpen az angol zsidóság szervezetének magyát, az az ortodoxnak nevezhető alakulat vette meg, amely körülbelül 1790-ben létesült, amikor a szigetországból való kiűzés után ismét visszatértek a zsidók a ködös Albionra.

Zsidók az emberiség szolgálatában

A világ antiszemita sajtója évek óta egyebet sem tesz, mint azt harsogja a világba, hogy a zsidók „terhére” vannak az emberiségnek, mi csak vámszedői vagyunk a világnak. Csak könnyen szeretünk élni, a mások verejtékes munkáján akarnak hizni és nem tettünk semmit sem az emberiség jobb jövője érdekében.

Tudjuk, hogy irraunk bármít, hogy felszokoztatjuk: kronológikus sorrendben mindazokat a zsidókat akik annyi sok bölcseséget, értelmeset s korszakalkotót adtak az emberiségnek, halkan hangunkat elnyomja az üvöltők hada. De nekünk megunknak tudni és erkölcsi hátvédként idézni kell, amikor szükségét látjuk, hogy mi csak dicsőségért hozhatunk és hozunk az emberiségre, a mi munkánk ezen nyí téren elért eredményei az egész emberiség javát szolgálják.

Cikksorozatot kezdünk most, amelybe a zsidók által minden téren elért eredményeikre akarunk rámutatni. Evszázadokkal fogunk visszamenni a csillagászat, a geológia, a felfedezések terén mit alkotunk, milyen nagy zsidó muzsikuskok zsidó festőművészek, zsidó orvosok stb. voltak és vannak.

S ha valaki azt merné mondani, hogy ezek mind a régi korszak vívmányai, azoknak álljon itt néhány név csak. Néhány kiragadott név, döntő argumentumul annak, hogy míg Berlin és néhány városában vonszolt kisebb állam fővárosa utána üvölt, azért.

Herbert Léhman, a zsidó, jelenleg New-York állam főkörmányzója, Henry Morgensthan, a zsidó, az Egyesült Államok pénzügyminisztere, Hore Belsha, a zsidó, az angol kormány kereskedelemügyi minisztere, Mandel, a zsidó, a francia kormány tagja, Dr Jung, az olasz kormány pénzügyminisztere

és kitűnő még felsorolni azokat, akik voltak, vannak és remélhetőleg lesznek is. A múlt héten elhunyt Lord Reading, aki India alkirálya volt évekig, a legmagasabb közjogi méltóság tisztjében, az angol király után, aki 300 millió angol fontot uralkodott és az állam

van és még olyan is, ahol férfiak és nők együtt ülnek. De még „amolyanabbak” is vannak. Így a reform, vagy liberális zsidó közösgében szombaton és vasárnap is van egynevezet. Istentisztelet, ahol legfőképpen kalap nélkül ülnek és a Tórást is kiveszik, de csak néhány posztagot olvasnak fel belőle, úgy hogy amit mi egy év alatt végzünk el, ott három évig tart. Nem sietnek Tórást olvasni, de még kevésbé tartani, csak „szimbolumnak” kezelik azt.

Ez az „United Synagogue” tartja össze egy szervezethez az egész londoni zsidóságot és érdekes, hogy bár törvény nem kötelez senkit, hogy tagja legyen a zsidó egyháznak, azért mégis csaknem minden zsidó tagja valamelyik imaegyesületnek és így a zsidó szervezetnek.

(Legközelebbi számunkban írunk majd arról, hogy milyen a londoni zsidóság választási rendszeréje? Hogyan szervezték meg a teameket, milyen a vallásos zsidóság szervezete, a Board of Deputies a zsidó parlament, Lily Montagu-ról, a női rabbi, Lady Erlighról s más londoni kuriozumokról.)

férfiak százai, akik egyéniségük, tehetségük bátyegét áldóan nyomták rá népek sorsára és sokan közülük az egész emberiség jólétére.

ZSIDÓ CSILLAGASZOK ÉS GEOLOGUSOK

Nevezetes felfedezések a csillagászat terén a következő zsidók nevéhez fűződnek: Első helyen említendő: Bishofoheim Raphael (sz. 1823-ban), ki nem csillagász, hanem párisi bankár, de a csillagászatot nagyrabecslülve felszerelte saját költségén a párisi és montsouris-i obszervatóriumot, és a Nizza melletti Mont Gras-on olyan obszervatóriumot építtet, amely Európa legnagyobb és legjobban felszerelt intézete, 1887-ben avatták fel, miedőn ott tartott a geodetikai kongresszus. A tudomány ilyen paratlan előmozdításáért, a párisi Institut tagjai közé választotta. Beer Vilmos (1797-1850) a berlini obszervatórium csillagásza, aki Mars megfigyelésével és a Holdról adott térképével tett nagy szolgálatot a tudománynak. Goldschmidt Hermann (1802-66) német csillagász, aki a teleszkópot teljessé tette és tizenegy bolygót fedezett fel. Sir Herschel William (1738-1822) angol csillagász, az ujkori tudomány utörője, aki 1781-ben felfedezte az Uránust, 1783-ban saját maga készítet négy láb átmérőjű tükrötéleszköppel 1787-ben kimutatta a Saturnus gyűrűinek egyenlőtlenségét s 1794-ben meghatározta a Saturnus elemi és rotációjának idejét, 1798-ban megállapította az Uranus holdjainak visszafelé történő mozgását, 1800-ban felfedezte a nap-spektrumban az ultraviolett sugarat s kimutatta a tejút mibenlétét és a naprendszerhez való viszonyát, amely felfogása ma is irányadó. A magyar származású Lowy Mór (1833-90) a párisi obszervatórium igazgatója, aki felfedezte az északi sarkra, ahol megfigyeléseivel tett szolgálatokat a tudománynak. Meyer Vilmos (sz. 1854-ben) német csillagász, a berlini Uranie igazgatója, aki korunkban legfőbbbet tett a természettudomány népszerűsítésében, Marcus Adolf (sz. 1860-ban) berlini csillagász, aki már 22 éves korában résztvett a Dél-Karolinába küldött német expedícióban, hogy megfigyelje a Venus elvonulását: 1891-ben a Havai-szigeteken tartózkodott csillagászati megfigyelések végett: s nagy érdemeket szerzett a pólus magasságának meghatározásával, valamint a mozgás közben észlelhető fotográfálás módszerének feltalálásával. Végre Schuster Arthur (sz. 1851-ben), a manchesteri egyetem csillagásza, aki a spektralanalízis re-

ven végzett korszakalkotó felfedezéseket.

A geológiai tudományt sikeres kutatásokkal előmozdították: Berend-Gottlieb Mihály (sz. 1836-ban) berlini egyetemi tanár, az általam geológiai intézet főnöke, aki megalkotta Poroszország geológiai térképét, Cohen Emő (sz. 1842-ben) a greifswaldi egyetem tanára, aki Délafrika kőzetének a geológiai alakulásának hírneves kutatója, a magyar származású Heilprin Angelo (sz. 1853-ban) philadelphiai természettudós, aki átkutatva Florida-félsziget geológiai alakulatát s a Popokatepetl csuesán végzett barometrikus megfigyeléseivel nagy szolgálalatokat tett a tudománynak, valamint a Mont Pelée-n végzett kutatásaival 1902-ben — közvetlenül a martinique-i katasztrófa után —, midőn még működésben volt a vulkán. Levinson-Lessing Feodor (sz. 1861-ben) orosz geológus, aki az ásványok mikroszkópius kutatásával szerzett hírnevet, Levy August: Michel (sz. 1844-ben), a párisi geológiai térképezőbizottság igazgatója, aki Franciaország geológiai felvétele körül tett érdemekre szert, végre Philippon Alfréd (sz. 1864-ben) német geológus, aki Görögország, Törökország és Kisázsia geológiai alakulásának legkiválóbb ismerője.

A természetrajz ismeretét bővítették alapvető kutatásaikkal: Aschkenazy Jenő (sz. 1845-ben), a heidelbergi egyetem botanikusa, aki Darwin-kritikájával új nézőpontokat jelölt meg a fejlődés tanban, Bloch Márkus Elieser (1723-99) német ichtológus, a halak rendszerezésének és osztályozásának megalapítója, a modern biológia tudomány utörője, Cohn Ferdinand Gyula (1828-98) orosz biológiai egyetemi tanár, korának legkiválóbb botanikusa, és zoológusa, aki a biológia terén tett alapvető felfedezéseket, Magnus Pál Vilmos (sz. 1844-ben) berlini egyetemi tanár, a Balti- és Északi-tenger flórájának hírneves kutatója, Pringsheim Nathaniel (1823-94).

ZSIDÓ FELFEDEZŐK AZ EMBERI ÉLET SZOLGÁLATÁBAN

Felfedező utazások által szolgálta a tudományt s a jelenkori kultúrát: Anisimov Illa (sz. 1853-ban), a Kaukázus néprajza- nak ismerője, Bessels Emil (1843-88) amerikai sarkutazó, aki 1869-ben a Spitzbergákon volt s 1871-ben résztvett a Hall-expedícióban, amely eljutott a 82 fok 9 szélességre, Cook és Peary felfedező útjainak leghatározottabb eszközeit, az eszkimók összes törzseinek néprajzi és nyelvi ismeretét dr Boas vorceszteri egyetemi tanárnak köszönhetik, aki Amerika legészakibb vidékeinek eszkimó-törzsei közt sok évet töltött, Glaser Ede (1855-908), aki négyszer hatolt be Délarabia olyan vidékeire, ahol európai ember még nem járt, Huth György (sz. 1867-ben), aki Szibéria: és Turkesztánt utazta be, Isaaks Nathaniel (1808-40) Afrika-utazó, aki a Jöreménység-fokáról s a Zulu-földről adott ismertetést, Israel Eward (1859-84) sarkutazó, aki 1881-ben mint csillagász vett részt a Greey-expedícióban, Jochelson Waldemar (sz. 1856-ban) orosz etnológus, aki a tunguz, jakuts és jukaghir nyelvekről közölt felfedező ismereteket, nevezetesen ismeretekkel gazdagította a tudományt dr Kepes, aki az 1872-74. évi osztrák-magyar sarki expedíció orvosa volt, a sarkvidék zoológiáját dolgozta fel, Lucas Louis Arthur (1851-76) Afrika-utazó, a Kongo-expedíció szervezője, aki először szelte át gőzbarkával az Albert Nyanza-tavat, Modigliani Elia (sz. 1861-ben), ahi a maláj félsziget, néprajzi, állat és növényvilágával gazdagította a genuai, florenci és római muzeumokat, Elias Ney (megh. 1897-ben) angol nagykövet Perzsiában, aki Chinai Turkesztánban s a Golbi-sivatagban végzett utazásaival a földrajzi tudományt bővítette, Price Julius Mendes (sz. 1858-ban), aki a betsimók elleni angol expedícióban vett részt, behatolt Szibéria belsejébe és keresztül-kasul járta a Gobi-sivatagot, végre a magyar tudomány büszkesége: Stein Aurél (sz. 1862-ben) India-utazó, China-Turkesztán és Kashmir felfedezője.

(Folytatjuk.)

HIREK

A „Népünk” cikkeitek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5696

Péntek: Tevesz 15. Jan. 10. Szombat: Tevesz 16. Jan. 11. Heti szidra: שבת. Heti hatóra: שבת יום יום. Szombat kezdete: üzet bezárás 4:30 gyertyagyújtás 4:40 Istentisztelet kezdete 4:45. Szombat befejezése 5:50.

Bernard Lacache írja:

Ha Izrael elpusztulna...

Megjelent az ismert francia politikus, a „Le droit de vivre”-ben.

Készakarva vettem újra egy régi művemnek a címét elő. Amikor visszajöttem a pogromországokból akkor írtam azt: „Ha Izrael meghal” és reméltem, hogy a jövő igazolni fog engem.

Abogy leg-obb barátom, úgy én is hittem a civilizációban és a morális és szellemi erőnek kibátásában, a politikai életben. Sok lelki megakadályozás, rendkívüli érzékenység, egy fajnak szenvedései iránti részvét — amely fajt nagyon megszerettem — legyőzött lelket varázsoltak belém. Leírhatatlan fájdalom lett eredménye a sötét ájulatlak, amelybe estem. Az élet arra tanított, hogy kemény legyen és türelmes és azután befejezett lény elé állított.

1936-ban nincs itt az ideje annak, hogy jajongjunk. A nemzeti felébredések eme korszaka tettekkészéget követel és nem hagy időt arra, hogy részvétől sirjunk. Ami Franciaországban történik, az kihatással lesz később a primitív országokra is, amelyeket az országok urál.

Dacára annak, hogy a francia vezérek hibákat követnek el, Franciaország viszonya az idegenekkel változatlan. De ha Izrael valóban meghal” Németországban vagy Lengyelországban, vagy másutt Európában, akkor ez a kollektív elkövetett garázdálkodás nem lehet rendes mértékkel mérni és Franciaországnak kell lenni az elsőnek, amelynek kitalálni kell a jog urán és a kiengesztelődést hirdetni.

Jelenleg számos európai országban szenvednek a zsidók antiszemita üldözések sulya alatt. Ne kérjünk szolidaritást, filantropiát és emberi türelmességet. Ne kovacsoljunk tölként ebből a szerencsétlenségéből és ne apelláljunk az emberi együttérzésre. Az abszessziónél csodálni lehet azt a szembezállást, ahogy saját szerencsétlen sorsukkal szemben fellázadnak. Izraelnek is vissza kell utasítani azokat a kín-szenvedéseket, amelyeket rájukzabáltak. A gyűlölködést le kell nekik győzniük, a saját érdekükben és az örökkévaló fennállás szempontjából. Ha a zsidónak harcolni kell, akkor harcoljon, gyűlölettel ellenségével szemben, a béke iránti szeretettel, amely nem adta meg neki és szenvedélyesen harcoljon a szabadságért, amelyet korlátoznak számára.

Izrael meghal ha nem tudja magának az élethez való jogot kiverekedni. Nem elég a kitartás, ha az ember becsülteletl akar élni. Mondottam is azoknak a keresztényeknek, kik támogatnak a zsidókkal szemben, hogy megmentessék a világ a zsidókat uralmától s a nép ümitők hazugságaitól.

Két új zsidó polgármester Angliában. Londonból jelentik: Az elmúlt napokban két új zsidó polgármestert választottak Angliában. Az egyik Lipsen, akit Chettenham városában, a másik Riebrts Heléna asszonyt, akit Stepney város választott meg vezetőjének.

Brazília bevándorlókat keres. New-York. A brazíliai közlérsági elnök, Getulio Vargas nemrégiben üzenetet küldött a kongresszusoknak, amelyben helyteleníti azt a kvóta-szisztemát, amelyben megállapították azok számát, akik évente bevándorolhatnak. A megszavazott kvóta szerint évente 2 százalékos vándorolhat, amelyet olyképen állapítottak meg, hogy kiszámítják, hogy egyes országokból a legutóbbi 50 évben hányan vándoroltak be és ennek 2 százalékát számítják ki. Az elnök szerint ez a megállapítás nem helyes, amennyiben legutóbb is igényelték 40.000 japán munkást a san-paoló nagybirtokok, de ezek a törvény miatt nem jöhettek be. Viszont az olaszoknak olyan kvóta áll rendelkezésre, amelyet kihasználni sem tudnak. Mivel egy négyszögkilométerre 5 lélek esik, még sok embernek van helye Braziliában. Zsidó szempontból fontos ez az elhatározás, mert ezzel lehetővé válik zsidóknak nagyobb számban való bevándorlása. Németországból több ezer zsidó vándorolt be eddig és amint a berlini kivándorlási szervezet tervezi, nagyobb zsidó tömeget fog még ezután is odairányítani.

A gyomororfás, gyomornyomás, bélsárgaság, alhasi vérbőség, nagyfoku erjedés, rossz emésztés, fehér nyelvelvedék, kábultság, fülzúgás, halvány arcszín, migrén, kedvetlenség a természetes „Ferne József” keserűvíz használata által igen sok esetben hamarosan elmúlik. Az orvosi világ azért nyilatkozik a legnagyobb elismeréssel a magyar Ferenc József vizról, mert hatása izgékonny békérend-szerű egyéneknek is megbízható és rendkívül enyhe. Kapható minden gyógyszerboltban, drogeriában és fűszerüzletben.

Hogyan vesztett el egy magyar szőnyeggyár egy hatalmas amerikai rendelést. Budapest. Egy itteni nagy textilgyár a legnagyobb amerikai áruházról, amely 1900 alkalma zottat foglalkoztat, nagy szőnyegrendelést kapott. A rendelés oly nagy volt, hogy a gyár több mint 100 nagyrszt nem zsidókból álló munkásseregét hosszú időre ellátta volna munkával és a befolyó dollárok által hasznára lett volna az egész magyar gazdasági életnek. A napokban hirtelen sürgöny érkezett, amelyben stornózzák a rendelést, azaz az indoklással, hogy Magyarország egy náci-ország. Háiba sürgönyözötte a gyár, hogy csak tévedés lehet, mert itt nincs semmi antiszemizmussal, az amerikai nagyáruház beküldötte az ottani lapokat, amelyek nagy hasábos címekkel közlik az egyetemi excessusok híreit, így esett el a magyar ipar néhány száz éretlen gyereke miatt egy amerikai nagyvállalat jóindulatától és rendelésétől.

Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a leghíatosabb eredménnyel kövezték, a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142. A görögországi hitközség szervezetét újra felállítják. Athén. Az athéni hitközség fel hívja a görögországi hitközségeket, hogy újra tömörüljenek egy szervezethez, mert a régi szervezet feloszlott. Szükségesnek látja ezt a szervezkedést az antiszemizmus leküzdése érdekében s a héber nevelésügy megszervezése miatt, valamint a vallási szokások egységesítése érdekében is. Az athéni hitközség megkezdte erre vonatkozó tárgyalásait a salonikii hitközséggel, amely legnagyobb és legbensőbb az országban.

Ismét egészséges és életvidám vagyok

és ezt a „Gastro D.”-nek köszönhetem. írja S. Lily oradeai fiatal leány. Maik így folytatja: 24 éves vagyok, de életem utolsó 6 eszten deje állandó szenvedésben telt el. 15 éves koromban nagyon megijedtem valamitől és így olyan betegséget kaptam, amiről nem lehetett biztosan megállapítani, hogy milyen természetű volt. Nem tudtam sem enni, sem aludni, ha ettem valamit, azonnal kihánytam és ki-vert a forróság, utána hosszas fejfájás gyötört. Sápadt, vérszegény lettem, 7 és fél kilót fogytam, elvesztettem élekedemet, nem tudtam sehová sem járni. Mig végre a „Gastro D.” nevű gyógyszer kezdem használni. Ez az amerikai gyógyszer kivonatból készült, nagyszerű gyógyszer, teljesen meggyógyított, mindent eszem, jökedvű vagyok és három hónap alatt 6 kg-t híztam, járok ismét társaságba és bízom a jövőben. A „Gastro D.” romániai képviselője: Császár Ernő gyógyszer tára Bucuresti, Calea Victoriei 124. Vidékre 130 lej utánvétellel küldi.

Thomas angol gyarmattügyi miniszter a cionizmusról és Palesztináról. London. Az új angol választások mindössze két miniszteri tár-cának cseréjét vonták maguk után Gyarmattügyi miniszteré ugyanis I. H. Thomas volt dominiumi miniszter neveztek ki, viszont a dominiumi miniszteri tárcát átadták Malcolm Mac donaldnak, ki a nemzeti munkáspártjának tagja annak ellenére, hogy a képviselőválasztásokon utyjjával együtt megbukott. Thomas miniszter Macdonald nemzeti munkáspártjának tagja, már egyszer 1926-ban betöltötte a gyarmattügyi tárcát, 1931-ben egy londoni banketten a következőképpen nyilatkozott: Palesztináról és a cionizmusról: „Gyarmattügyi miniszter koromban azt kérdezték tőlem: pro-zsidó, vagy pro-arab vagyok-e? Azt válaszoltam, hogy pro-Palesztina vagyok. Mert az a véleményem, hogy a nemzeti othon felépítése Palesztinában nem jelenti az arabok háttérbeszorítását. Azt hiszem, hogy a zsidó nép géniusza szerete és odaadása a cionista eszme iránt nem árthat és nem is fog ártnai az arab ügynek.”

UJ VASÚZLET, ahol szírböndönök, husvágógepek, diódaralók, ezécszközök és mindenféle vasárúk olcsó elárúsítása megkezdődött. IZSAK GYULA vaskereskedése Oradea Str. Nicolae Iorga 16. Szombaton zárva! — A lipcsei szörme vásárt Genbe helyezik át. Genf. Amint a genfi szocialisták lapja, a „Le Travail” írja jelenleg a szörmekereskedők három nemzetközi érdekképviselete foglalkozik az a gondlattal, hogy a lipcsei szörme-messzt Genbe helyezték át. Az újsga a legmelegebb hangon üdvözli a tervet és rámutat azokra a nagy előnyökre, amelyek Genf városára várnának, amennyiben a terv valóra válik.

Őn is védekezzen

a veszedelmes ellenjédbetegségek ellen a kellemesen illatosított

Senlaslo

(Szf. László)

fertőtlenítő szappanna

Megővja fertőzésektől

Vigyázzon, nehoj utánzatokkal szolgálják ki.

Elegáns őszi és téli szövetkülönlegességeim kabátokban és öltönyökben megérkeztek HACKMAYER uriszabóság ORADEA P. Reg. Maria 3.

Zogrovsky Abraham lengyel zsidó öröggé nevezte ki a népus az abessziniai hadseregben. Eddig csak arról tudtunk, hogy az abessziniai harcok az olasz hadseregben zsidó vallású tiszt és katonák harcolnak nagy számban. Az olasz rabbiszeminárium két rabbit küldött a frontra, hogy zsidó katonák lelki ápolását és vallási szükségleteit biztosítsák. Most a holland sajtó által Addisz-Abeába küldött haditudósító Pierre Van Paassen a következő érdekes hírt jelent: „Az abessziniai fővárosban 100 német zsidó menekült tartózkodik, akik a horogkereszt előtt kerestek menedéket Afrikában. Közöttük van 6 tiszt, mind a hatot a népus kinevezte a tisztiskolába instruktornak és hárman már el is vitték csapataikat a frontra. Az egyik berlini menekült Zogrovsky Abrahamnak hívják. Karsói zsidó, a lengyel hadsereg tartalékos kapitánya, ki mint börtönrészedő élt hosszú éveket Berlinben és onnan menekült el. A népus most önnagya nevezte ki az abesszin hadseregben. Az Addisz-Abeában tartózkodó német menekültök különben körházat is alapítottak, melynek élére dr. Martin Jacobsont, egy Lipséből menekült híres belgyógyászt állították. A holland haditudósító azt is megjegyzi, hogy az abessziniai nemzeti bank helyettes igazgatója a népus egy Adolf Bell nevű német zsidó menekült bankárt nevezett ki

A kampókereszt New-Yorkban. A „Kurjer Warszawski” című lapban legutóbb ismertették jelent meg az amerikai hitlerista propagandáról. New-Yorkban három hitlerista hetilap jelenik meg. A „Deutscher Beobachter”, a „Weekend und Beobachter” és az „American Bulletin”. A mozgalom legerősebb a Jerkille városrészen, ahol sok nemzeti szocialista német lakik. Ezek nem takarékoskodnak anyagiakban, amikor a hitlerista sajtóról van szó. Két szervezet áll a mozgalom élén. Az észak-amerikai nemzeti szocialista liga és az „Uj Németország barátai” ezek dolgoznak legerősebben a zsidók ellen. A gyűléseken három zászló leng a tribünkön. Egy amerikai és két kampókereszt. 250 szervezett hitlerista tartja fenn a rendet. A lelkesedést ifjú szónokok és a sör fokozzák. A szónokok nagy része nem arról szónokol, hogy milyen a helyzet Németországban, hanem arról, hogy Amerikában is jönni kell egy erős forradalom, amikor is a zsidókat a négerrel mellé állítják. Ez a kijelentés mely benyomást keltett az amerikai körben.

Saját gyártmányú cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRIMAY-nál, Oradea, Sas-palota.

Az uzhorodi „Javneh” kulturszövetség felhívása a csehszlovákiai zsidósághoz. Felkérjük az összes zsidó kereskedőket, gyárosokat, ügyvédeket és másokat is, hogy a használt levelelvélveket gyűjtsék össze, úgy a külföldiekét, mint a helybelieket és bizonyos időközönként egy borítékban küldjék el Szerény Béla címén a „Javneh” kulturszövetségnek Uzhorodra. Ezzel a kis járadsággal, amely semmiféle különös költséget nem igényel. Támogatják a héber iskolaszervezetet, Uzhorodon, amely egy népiskolát, gyermekkertet és gimnáziumot tart fenn és amelyek nemzeti és vallásos nevelést ad az ifjuságnak. Ugyancsak kéri a szervezet, hogy fenti címre, az iskolák részére adományozzanak héber vagy cseh nyelvű természettudományi vagy fizikával foglalkozó könyveket, kísérleti celokra alkalmas instrumentumokat, térképeket, kitömött állatokat és madarakat, csontvázakat stb. Ezzel egy második héber gimnázium alapkövének lerakásához is hozzájárulnak

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Bucureștiben **KATZ** ort. kóser restaurant București, str. Carol 32. I. emelet

50.000 angol zsidó frontarcos: 6000 hősi halott

Az angol zsidó frontarcosok nemrégiben tartották szokásos emlékünneplésüket az elesett zsidó hősök tiszteletére. Otezer angol zsidó frontarcos gyűlt egybe a birodalom minden részéből, hogy részvegyen a nagy díszmenetelésben a tábori istentiszteleten, valamint az azt követő estélyen. Sir Archibald Montgomery-Massingwold, az angol hadsereg főparancsnoka nagy ünnepi beszédet tartott, melyen ezeket mondta: — Mély hatást tett reám ennek az ünnepségnak az egész atmoszférája és a parádén résztvevők nagyszemélyű magatartása. Csodálatos, hogy Önök fáradságot nem kímélve, Anglia, Skócia és Wales minden részéről egybegyűltek, noha a világháború óta már tízezerrel élt el. Azt hiszem; ez azt bizonyítja, hogy az a szellem, mely a zsidóhű férfiak kezébe adta a fegyvert a háborúban, még ma is eltölti a lelkeket és ez jó jel a jövőre. Rá szeretnék mutatni a világháború felemelő statisztikájára. A 420.000 brit zsidó férfiból, nóból és gyermekből, ki a történelmekkel együtt, a birodalomban él, 50.000 férfi lépett be a hadseregbe. Mintegy 3000 tiszt és 2000 közember esett el, 6500 sebesült meg. Kerek 1000 kitüntetést kaptak a zsidó katonák. Ebből 5 Vitoria-keresztet és 40 Distinguished Service Order-t.

A főparancsnok ezután hangsúlyozta, hogy felemelő tudat számára, ha látja, hogy a zsidó katonák ma ugyanúgy szolgálják a hazát, mint a világháborúban.

A „Giornale d'Italia” tévedése. Róma. Mussolini lapja, a „Giornale d'Italia” azt írja, hogy három-erő működik a világon az olasz fassizmus ellen. Az egyik: a szabadkőművesek, mivel a fassizmus ismét vizsgálította a katolikus egyház régi pozícióját, a másik: zsidók az egész világon, mivel helytelen információk folytán nem tudják, hogy Itália teljes egyenjogúságot adott a zsidóknak és menedékjogot biztosított az emigránsoknak, akiket vendégszeretettel üdvözöltek. A zsidók összekeverezték a fassizmust a velük ellenséges nemzeti szocializmussal. A harmadik ellenség az orosz bolsevizmus. Az orosz lap cikkéhez megjegyezzük, hogy teljesen téves az a beállítás, mintha a világ zsidósága ellenséges szemmel nézne a fassizmust. Mi tudjuk jól, hogy a mai Olaszországban a zsidóknak egészen „békés” dolga van és tisztában van azzal, hogy semmi kapeszlata az antiszemita beállítottságu náciizmussal és egyéb fassizmusokkal nincsen.

Egy párisi zsidó gróf halála. A párisi montmartrei temetőben a közelmult napokban egy zsidó gróft helyezték örök nyugalomra. Gróf Camondo Mózes, a becsületrend isztje fekküdt a ravatalon. Wolf párisi rabbi emlékezett meg a Camondo családról, amely már a XVIII század óta viseli a grófi rangot. Gróf Camondo a Nemzeti Múzeumok Országos Bizottságának alelnöke volt és Páris egyik leg-híresebb műgyűjtőjét tisztelte benne. Fia a francia hadsereg egyik legendás hőse, gróf Nissim Camondo repülőtest, mint kapitány hősi halált halt a Vögézekben, 1918-ban, 19 német repülőgépet terített le két év alatt. Gróf Camondo Mózes halálával a grófi család férfiágon kihalt.

Az angol alsóházban interpelláltak a német emigránsok ügyében. London. Rhys Davies képviselő az alsóházban interpellációt jegyzett be, amelyben megkérdezte a külügyminisztert, hogy a Népszövetség által beállított ötös bizottság miképpen fogja ezután kezelni a német menekült problémáját. Lord Cranbourne, a Foreign Office államtitkára kijelentette az interpellációra, hogy a bizottság határozatáról még nem nyilatkozhat. Az exportkomité véghatározatait majd csak a Népszövetség újra összeülő ülészekében hozzák nyilvánosságra.

A lengyel hitközségek összeomlása előtt. Varsó. A pénzügyminisztérium rendelkezése értelmében a zsidó vágóházakra nagy terheket rónak ki különböző címeken. Ezentul működési engedélyt is kell váltásnak és forgalmi adót fizetni, ugyannyira, hogy ezzel a végromlásba döntik a zsidó hitközségeket, amelyeknek ez volt a legfőbb a bevételi forrásuk. A hitközségek vezetői jelenkeztek kihallgatás végett gróf Potockynál, a közoktatás-ügyállamtitkárnál, ahol tiltakoztak az ellen, hogy minden törvényes intézkedés és autonomia ellenére adókat követelnek, amelyre jogalap nincsen. Számos hitközséget meg is büntettek és vannak hitközségek, ahol öt évre visszamenőleg követelnek különböző címeken adókat. Potocky gróf azt az ajánlatot tette, hogy egyelőre egy évre váltás ki a liceneket, közben pedig az ügyet törvényes úton rendezni fogják. A hitközségek vezetői kijelentették, hogy ebben sem egyezhetnek bele, inkább felszólítják a hitközségeket.

A francia iskolák ünneplétek Louis Lumière-t, a mozgóképi zsidó feltalálóját. Páris. Nemrégiben a francia iskolákban Roustan közoktatásiügyi miniszter rendelkezése megmagyarázták a növekedékeknek, hogy milyen hosszú kutatás eredményeként született meg az a találmány, amelyet a technika csodájaként magasztalnak és az a találmány nemcsak az emberiség gazdagításához vezetett, de újra bearanyozta Franciaország dicsőségét. A zsidó tudós, akinek életét mint dicsőítőnvt a francia ifjuság elé állították, Louis Lumière, a mozgókép feltalálója. Az ünnepséget abból az alkalomból tartották, hogy épen negyven évvel ezelőtt, 1895-ben mutatta be Lumière első ízben találmányát, az első filmet, egy szakértő bizottság előtt. Ebből az alkalomból a Sorbonne-on is ünnepséget tartottak a köz-társasági elnök védnöksége alatt, előzők bel-és külföldi vendégek jelenlétében, akik között maga az elnök is megjelent. A zsidó lángelmék sorozatában méltó hely illeti meg a kultúraterjesztés egyik leghatásosabb műdjának feltalálóját is, akiknek találmánya vetekszik a könyvnyomtatás feltalálásával.

Az angol király udvari orvosa, a németek barbárságáról. London. A Jewish-Hospital Medical Society évi közgyűlésén résztvett, mint vendég Lord Horder, az angol királyi udvari orvosa is. Lord Horder kijelentette, hogy a zsidóellenes intézkedések, amelyek a németek kiadnak, arra engednek következtetni, hogy egy diktátor a népet örült cselekedetre serkenti. Németország intellektuális öngyilkosságot követ el, amikor legjobb és legkulturáltabb tudósait elűzi. Dr D. N. Nacarro, aki előzőleg beszámolt arról, hogy 1936. áprilisban Tel-Avivban, a Levante Messe alkalmából összeült a zsidó orvosok világkongresszusa. A január 12-ére összehívott angol-zsidó orvosgyűlés foglalkozni fog a kongresszussal. A tel-avivi világkongresszus a különleges zsidó orvos kérdésekkel foglalkozni, az orvosmenekülték problémájával és azok elhelyezésével Politikai jellege nem lesz a kongresszusnak.

Kérjük mindenütt az **«ACBA-IULIA»** anliszeptikus pipere szappant Kézműshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjeggyel **«URSUS»** szappant Gyártja: **Breckner János r. f.** Alba-Iulia

A külföldi zsidóság megnyilatkozása a „Népünk” mellett Csehszlovákiai és jugoszláviai prominens zsidó férfiak üdvözlései és nyilatkozatai

Négy ország zsidóságának érdeklődését keltezte fel az a per, amelyet lapunk ellen folytatott az oradeai orth. hitközség és amely per megállapodás értelmében, egyezséggel véget ért. A nagy port felvert ügyben azóta is állandóan kapjuk az üdvözléseket és mert lapunk hasábján elfoglalják a nagy események, amelyek napról-napra a zsidókérdést állítják a történelem gyújtópontjába, nem akartunk emiatt a kérdéssel tovább foglalkozni. Azonban most mégis úgy érezzük, hogy tartozunk annyival azokkal a főleg külföldi prominens vezetőkkel, akik megnyilatkoztak az ügyben, hogy itt a nyilvánosság előtt köszönjük meg elismerésüket és ha röviden is, de smertessük az ez ügyben tett nyilatkozatuk lényeges kitételeit. Köszönjük nekik az elismerést, s ha sok-sok irás közül az övéket ragadjuk ki, ne vessék rossznéven azok, akiknek üdvözlésére itt nem térhetünk ki és vagy leveléik, vagy alkalmadán személyesen fogjuk köszönetünket és hálánkat kifejezni.

Sinter Rezső rímásombati főrabbi nyilatkozata:

Úgy az idegeket felmészto harc, mint annak fe-költ érzésből fakadó befejezése teljesen méltó volt az általam nagyrabecsült főszervezőjük szelleméhez. Minden józannal gondolkozó a sorok között is olvasni tudó ember maga is ítéletet tud mondani ebben a hihetőségi életben szokhatn sajnálatos neben én magamévá teszem az oradeai orth. főrabbi „maszvir el mértészet” pezsiát.

Dr Klein Ernő érsekvári főrabbi nyilatkozata:

Anélkül, hogy illetéktelenül beleavatkoznék egy idegen zsidó közület és a zsidó sajtó között üveken keresztül dúló harcba, tartozom kijelenteni, hogy úgy megfogalmaztam és tapasztalataim, mint szeméves ismerésem révén bátran kijelenthetem, hogy a lap főszervezőjének e perben minden ténykedése írt pour. l. art volt, mert csak az igazságot kereste és amikor megalálta azt utanczen elv alapján már be is fejezte. Üdvözlét és elismerés érte.

Dr Szepesy Miksa, a pozsonyi „Magyar Újság” kassai szerkesztője a következőkben körvennozia állásponjtát:

Több mint harminc esztendő ujságírói pályámon elég sokszor tapasztaltam, hogy egy sajtóper nyilatkozattal lekvádlak. Ez a megoldás helyes is, főleg akkor, amikor az elveken ezáltal csorba nem esik, csak a személyi élti rész intézódik el bíróságon kívül. Ha az egyik fél az ilyen koncelláshangú elintézés után is triumfusnak tünti fel az általa „eléri” eredményt, ez semmire sem bizonyítja „felsőbbrendűségét”. Haladjon csak a lap továbbra is a paritifikáló után, nehogy a zsidó közület kufárját azt higgyék, hogy most már ellenőrzés nélkül garázdálkodhatnak a drága zsidó javakban. Továbbra is ezzel a bátor kiállással, ahogy eddig tették, s amely feltétlenül elhivatottságot jelent a „Népünk” számára.

Dr Brügger Miksa, a nagymihályi hitközség elnök a következőképpen nyilatkozott:

Nem vagyok hivatott arra, hogy egy idegen hitközség helyéigbe beleavatkozzam bármilyen formában is. De mint hitközségi vezető, érzem felelősségem súlvát és lecaprólko-sabb tevékenykedésemmel is kiakarom érdemelni a Tóra előtt szombatontoni reimszahott áldást. A tiszta erkölcsi fellegás ezt minden hitközségi vezetőről megköveteli. Ha akad olyan, aki a „mishérahokot” beszébbel, de az ebből származó kötelezettségekkel viszály, annak el kell tűnie a közélet porondjáról, mégha árnyékot is vetne a zsidó közületre.

Dániel és vonatkozik ez államra, s minden közületre egyaránt. Elénk figyelemmel kísérem a „Népünk” főszervezőjének purifikáló harcát, mert ezt jogosnak, erkölcsösnek és szükségesnek tartalom. Nem osztom azok el-lenyvetését, akik azt mondják, hogy a zsidó közélet kihívásai ne vittessék a nyilvánosság elé. Ha a főszervező ur — szerintem tulne mes gesztusa — meghozza az oradeai hitközségben a lelkek békéjét és a hitközségi puritanizmust, akkor az ő egyéni önfelelődozása nem volt hiábavolo.

Rippner János, a szabadkai „Fako” harisnygyár igazgatójának nyilatkozata:

Mi, Jugoszláviában élő zsidók mindenkor a legnagyobb örömmel olvassuk a „Népünk”-et és szeretjük azt, annak bátor hangjait és purifikáló tendenciáit. Az egész életet harcra vehetjük és csak ott van élet, ahol harc is van. De mert amikor az egész világ gyűlölködésével találjuk szemben magunkat ha módunk van rá, elmináljuk a belső egyetemeskedést. Ha a „Népünk” beszúntere a hitközségi harcot, az csak memento kell legyen arra az illetékeseknek, hogy ezental a békés megértés katonái legyenek a közélet minden megnyilatkozásában. A „Népünk” hasábjai foglalkozzanak belső egyetemeskedés helyett az antiszemizmus elleni összefoással, mert nagyvesszomoru volna a zsidóság jövője, ha mi egy-mékből nem értenék meg egymást.

Diamant Adolf, az „Agrosol” igazgatója Bratislava, a következőkben körvennozia állásponjtát nyilatkozatában:

Elénk figyelemmel kísérem azt a közéleti tisztító munkát, amit a „Népünk” az ellenséges pergőtüz közepette — minden mellékhatáskintet felretéve — célirányosan folytatott. Velem együtt sokan örültek, amikor látott, hogy az akaratlanul kiugrott nyul vesztébe rohan, de mélyesen megdöbbenett, hogy a — nézetem szerint — rosszul értelmezett felsőbbrendű erkáti parancs megállította azt, hogy a bün elnverje büntetését.

Dr Somló Arnold ipolvsági (saly) ügyvéd következőket írta többek között:

„Minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely ha elvész, Róma ledől és rabjába örvényel” — ezt mondta Bozsensvi

Kiujultak Chusron a rabbiszék körüli harcok

Chusronról jelentik: Mint olvasónk előtt is ismerte es, egy évvel ezelőtt folyt le nagy izgalom között a chusri rabbiválasztás, amely nek során három jelölt állott egymással szemben. A választás eredményeképpen Grünwald Josua az ungvári ros-bészdin lett Chust főrabbija. Teitelbaum Joel satumarei és Grünwald pápai rabbikkal szemben. Grünwald Josua főrabbi megválasztása után elfoglalta állását és azóta a chusri hitközség tagjai a legnagyobb meglepetéssel és tisztelettel adoznak főrabbi-juknak.

A satumarei főrabbi hívei azonban sehogysem tudnak belenyugodni abba, hogy céljukat nem értékék el. Ezért különböző ürügyek alatt állandó harcot hirdetnek és folytatnak — belevonva ebbe a pápai főrabbi személyét is — a chusri hitközség legalisan megválasztott főrabbiával szemben.

Din Tórárt is tartottak már ebben az ügyben, de a hitközség bírái az ítélet előtt visszavonultak, mert a bíráis ellenek képviselője feljelentéssel is élt a hitközséggel szemben amikor a Din Tóra már folyamatban volt. Visszavonultak azért is, mert állítólag az ellenzék részéről 50.000 pengőt deponáltak, hogy a pápai főrabbi választás meg chusri főrabbinak. Az egyházi bíróság ítélete is mondot az ellenzék nyomására, azonban a chusri hitközség felülvizsgálat céljából eljuttatta a pod-ruszi orth. központi irodához, hogy az Iroda rabbi-kollégium intézze el véglegesen ezt az ügyet.

A pod-ruszi Központi Iroda végérvényesen döntött is a pártok viszálya fölött és a következő döntést hozta:

1. A chusri hitközség ros-bészdin állására csakis olyan jöhet tekintetbe, akinek az eddigi vizsgálatokban semmi szerepe nem volt. A pápai főrabbi mint ilyen nem jöhet tekintetbe, mert hiszen a jelenlegi chusri főrabbinak a választásnál ellenfélülte volt.

2. Hogy ki válasszon és milyen számú választónak kell lenni, hogy egy ros-bészdint válasszunk azt újabb választott bíróság dönti el, amelynek hivatásait a szembenálló felek állítják össze és ha az elnök személyében nem tudnának megállapodni, úgy akkor az Iroda fogja annak elnökét delegálni.

3. A schita-chuce (illetélti vágás és városson kívülről hozott hus) és minden vágás csakis a főrabbi engedélyezésével történhet,

ellenben ellenkező intézkedéssel hozott hus, nevelő-utréfo,

A satumarei főrabbi hívei nem tették magukévá a podruszi Iroda döntését és az elmúlt héten intervenckjukra a satumarei főrabbitól level érkezett, amelyben híveivel közli, hogy engedélyt ad Chusron a hitközség vágását megkerülő külső nyilvános vágásra (Sochitas chucera). Hívei egyidejűleg felhívást intéztek egy a jelenlegi főrabbi, mint a hitközségi vezetőség elleni harca.

Kinos feltűnést keltett, hogy száz év után, amikor a schita chuce Chusron beföltött és amely tilalmat később Mram Schück zel, és az Arigasz, Habajzem zel, megérősítette, most egy idegen főrabbi uból engedélyt, lecsomorubb az ügyben az, hogy a vizsgálók folytán a hitközségben folyton növekednek a megosztási törekvések. Remélhető, hogy az utolsó pillanatban a jobb belátás győzedelmeskedik és az erőszak helyett békés eszközökkel fogják chusri hívek differenciákat áhidalni.

Wézel Albert, az orth. Központi Iroda elnöke nagybeteg, Turda. Már több ízben meg emlékeztünk arról a sajnálatos körülményről, hogy Wézel Albert, az orth. Központi Iroda elnöke nagybeteg, Huzamosabb ideig kezelték pesti zsidó kórházban, legutóbb meg a clujii kórházban, a napokban pedig hazaszállították Turdára. Egész Erdély zsidósága aggódva néz a nagybeteg főrabbi-elnök betegyára felé és kívánja, hogy az ősz tudós még hosszú éveket dolgozzék a zsidó közösség javára és boldogulása érdekében. A zsidó közvélemény hé kívánsága, hogy Wézel Albert főrabbi mielőbb gyógyuljon meg.

— Suche intelligentes praktikiztes Kinderfräulein aus religiösem Hause, mit hebräisch deutscher Sprachkenntnisse, für meine zwei Kinderchen 3-5 Jahre, Offerte erbeten auf Adresse: Schleifer Arad Post Maria 19.

— Eljegyzés. Meleg családi ünnepséget folyt le Mediason Fuchs Dániel házában, kinek Manyi nevű lányát eljegyezte Nussbücher Andor, a „Parnita” ri, beltalgia Tg.-Mures. Az ünnepséget keretében beszédet tartottak Ehrenreth Josua rabbi, valamint Citron Benjámin hitközségi elnök, a menyasszony nagybátyja.

PALESZTINA

Egy transzjeruzsálemi összeomlása

Palesztinai lapok írják, hogy a „Haavarah” németországi üzletei nemcsak erkölcsileg ártanak a zsidóság bojkottmozgalmának, hanem azon a címen, hogy „német zsidóknak meg kell menteni tőkejét” igen sokszor olyan vagyontöbbleteket ad át a kivándorlóknak, amelyek vagy egyáltalán nem értek meg, vagy pedig nagyon érzékeny veszteséggel adhatnak csak túl rajta.

Most egy hatalmas botrány volt a „Shimson” néven alapított cementgyárral kapcsolatban. Az alapítók sikerült az angol mamutkonzern az „Imperial Chemical Industries (I. C. I.) és a Lord Melchett-féle Palesztina Plantation-t megszerezni mint alapítványi jegyzőket, azok közül angol-francia, egyiptomi és palesztinai tőkéskeket, mint részvényjegyzőket felhajtani. Ezután a Haavarah-val kötöttek egy nagy-szábású tranzakciót. Közülük magukat arra, hogy 100.000 font (egyszázmillió lei) értékben fognak importálni gépeket Németországból. Ennek ellenében átvett ugyanennyi részvényt a Haavarah, hogy azokat németországi kivándorlóknak adja, mint „tőkementést”. Sikerült is a „Painevs” szerint eddig több mint 60.000 fontot 102 es kurzuson németországi zsidók között elhelyezni. Ez nem is csoda, mert azt hirdették a prospektusokban, hogy a legnagyobb angol tröszt áll mögötte, Weizmann lesz a részvényirtáság elnöke és hogy a „Shimson” már 1936. január 1-től kezdve évi 10 százalékos dividendát fog fizetni.

A pénz, amelyt a német zsidók utolsó mentesítésként befizettek a német kormánytól, amely 25 százalékos menekülési adót vesz le, 25 százalék pedig a Haavarahnak jár különféle költségek címén, most uszik. A „Haavarah”-nak már szállítani kellene az obligációkat, de nem tudja, mert a „Shimson” váratlanul felmondta az egyezményt és nem akar kiadni obligációkat.

A Haavarah felháborodottan nyilatkozik és igéri, hogy minden eszközt megragad majd, hogy kényszerítse a Shimsont kötelezettségének teljesítésére. De e nagyhangú kijelentés mögött nincsen reális tartalom. Mert nincsen a világnak egyetlen bírósága sem, amely ezt a kötelezettséget megítélné. A Haavarah halgat az okok felől. Azért is hallgat, mert tudja, hogy senki sem hinné el, hogy ezt a sötét ügyet pertraktálni merészelné a Haavarah.

A nagy részvényjegyzők visszavonták jegyzéseiket, amikor tudomásul szereztek, Haavarahval való szerződésről. Méltán hibáztatták fel, hogy angol, francia és zsidó pénzt fektessenek egy vállalatba csak azért, hogy Németországba vándoroljon a pénz gépekért és áruért. És perelhet ezek után a cionista Haavarah? Hiszen akkor kiderülnek az üzleti abuzusok is, amelyek szerint 1936. január 1-től kezdve 6 százalékos dividendát fizetnek. Kiderült, hogy az egész projektum megtevésére alakult és a jegyzők megkárosítása volt a cél.

Egyébként az egész terv teljesen összeomlott, az Aruf mellett felállítandó gyár vízellátása érdekében történt furások nem jártak eredménnyel, nincs kilátás tehát arra, hogy kellő mennyiségű vizet tudnak látni a gyárat. Másrészről, Mäshonnan a vízért megköszönhetőbb és reménytelenebb. A Shimson tehát nem akar kiadni obligációkat, viszont a Haavarah, tekintettel ezekre a vis-majorkra kötelezte magát az obligációk kiadására.

Mit akar tehát a Haavarah? Hogy birodalmi kényszerítsék őket arra, hogy tovább adják az a csalás? Uj skandalum ez a töb-

bi Haavarah botrány mellett és mégis tetézi azokat. Már kinyílnak ezek után azok szemé, akik még mindig nem ismerték fel a Haavarah lelkiismeretlenségét. Sajnos, az ártatlan német zsidók fogják a cechet megfizetni és nagy kár, hogy ebbe a botrányba belekeverték ártatlanul a cionista világszervezet elnökének nevét is.

ELHALASZTOTTÁK A LEGISLATIVE COUNCIL MEGALKALÍTÁSÁT. Jeruzsálem. A Zsidó Távirati Iroda a Legislative Council megalakítási tervével kapcsolatban ma érdekes hírt közöl, melynek konklúziójában megállapítja, hogy a Council megalakítására Palesztinában egyelőre nem kerül sor. A palesztinai kormány a Council megalakítását eddig téves nyilatkozatai inkább politikai, semmint jogi jellegűnek tekintették. Az az egyöntetű meggyőződés, amely a palesztinai zsidóság minden rétege a Legislative Council ellen foglal állást, meggyőzően a zsidó sajtó állásfoglalásán is. Az angol nyelvben megjelenő Palesztine Post felveti azt a kérdést, hogy amikor az arab vezetők a mandátumot nyíltan lebecsülik és a terrorizmust dicsőítik, megértett-e az 1936. Council megalakítására. A Legislative Council egyébként összetételéről fogva, súlyos csapást mér a zsidó nemzetre, honra. A Dáver a palesztinai munkáspártlapja szerint a zsidó építmunka létszámát a főnök részén alul, állítja a londoni vállalkozásoknak nyugtalan korszakát. Lord Passfield felhívására nem ismételték meg a felhívást, így hát egészen bizonyos, hogy a Legislative Council szemben is meg fogja mutatni erejét.

TILTAKOZIK A JEWISH AGENCY A CERTIFIKÁTOROK KIS SZÁMA MIATT. Jeruzsálem. A Zsidó Távirati Iroda érdeklődést szent a Jewish Agency nem foglalt állást az 1935 október—1936 márciusi bevándorlási kvóták kérdésében. Ismeretes, hogy a Jewish Agency 11 ezer certifikátot adott a palesztinai kormánytól, mely összesen csak 4350 certifikátot bocsátott rendelkezésre. Feből is 1200 az illegális bevándorlók elismerésére tart vissza a kormány. A Jewish Agency valószínűleg úgy a certifikátok száma ellen, mint az 1936. az illegálisok részére fenntartott certifikátok kérdésében is kifordást fog említeni. A kiadott 4350 certifikátból ezrelt már elégségesen felvett a Jewish Agency, 250-et a turisták részére tart vissza a kormány úgy, hogy az 1900 certifikát levonásával az 1900 maradna még a világ összes chaleszszervezetek számára.

ÚJABB ARAB BANDÁK REJTŐZNEK DELPALESZTINÁBAN. Dacára annak, hogy a palesztinai kormány tiltakozik ellene a „Pelestin” arab napilap szerint Jenin környékén újabb arab banda rejtőzködött el. A zsidó sajtó jelentése szerint az ország déli részén az arab ifjúság ka onai gyakorlatokat tart, kifutó vadászfegyverekkel felszerelve. Az újságok esodalkozásuknak adnak kifejezést, hogy a kormány és az angol katonai hatóságok túrák ezt.

ÚJ KOLONIA. Emek Jazreelben, a nahalati hegységben rövidesen megaiakul az első mezőgazdasági kolónia, amelyben Nahalal és más emeki kolóniák telepesek fiait és leányait telepítik le. Az új kolónia alapítását a György angol királyról énevezett erdő ültetése tette lehetővé. Az erdő felmérést lát fog ma gában foglalni és 2000 dunamra fog terjedni a KKL földjén. Az erdősítés melletti munkálatoisnál 40 munkás alkalmazására van szükség még 5—7 esztendőig, akik évente 7 hónapig lesznek munkában. Ez a munka képezi az új kolónia létesítésének alapját, ahol a szomszédos kolóniák felnőt, gyermekeit fogják kolonizálni. A kolónia ötven családból fog állni és mindegyik 20—20 dunam földet kap belterjes mezőgazdaságra. Az erdősítésnél kapott munkabér segítségével fenn fogják tudni tartani magukat mindaddig, amíg saját gazdaságukból tudnak éppálkozni.

JABOTINSZKI NEM KAP PALESZTINAI VIZUMOT. Londoni híradás szerint Vladimir Jabotinszkij, aki mádszor kéri a palesztinai vizumot, visszautasították. Az angol hatóságok nem indokolták meg az új cionista szervezet elnökének a vizum megtagadását.

AZ ÁLTALANOS CIONISTA VILÁGSZERVEZETNEK TELAVIVI GYŰLESE. Telaviv. Jehosua Suprasky elnökletével Telavivban gyűlést tartott a palesztinai általános cionisták világszervezete. A szervezet európai vezetőinek nevében dr. Emil Schmorak referált és vizolta a közeljövő feladatait. Foglalkozott még a szervezettel az Irgunnal kapcsolatos viszonyokról. Suprasky, Usieli, dr. Löwenstein és Helfmann hozzászólása után, számos fontos határozatokhoz.

ZSIDÓ VÁLLALATOK LETESÜLNEK TRANSZJORDÁNIÁBAN. Egy zsidó tőkecsoport engedélyt kapott a transzjordániai kormánytól arra, hogy Akaba kikötő városában vállalat létesítsen íg és szardínia keresztek előállítására. Anglia és Jbn Saud király között tárgyalások folynak Akabára vonatkozólag, amelyre ugy Transzjordánia, mint Hedzsasz igényt tart.

TEL-AVIV ZSIDÓ RENDŐRSÉGE. Tel-Aviv. Arra a hírre, hogy a kormány fel akarja függeszteni a telavivi rendőrség autonómiáját, Dizengoff polgármester kijelentette, hogy sem a mostani, sem a jövő városi tanács nem fogja engedni, hogy ezt az autonómiát elvegyék. Az esetleges változás esetén bekövetkező az, hogy a kormány angol és arab rendőroket állítsa be a teljesen zsidó lakta városba, akik nem ismerik a héber nyelvet sem.

A WAAD LEUMI ÉS A HAAVARAH. Jeruzsálem. A Waad Leumi döntést hozott, amelyben azonosítja magát a cionista kongresszuson hozott határozatokkal, a Haavarah illetőleg. Elhatározták továbbá, hogy a Waad Leumi saját képviselőt delegál a Haavarah végrehajtóbizottságába. David Ben Gurion, a cionista executive tagja a transzjer-megállapodás érdekében szólal fel a rezolúció elfogadása előtt.

Beigazolodott, hogy a legjobban megszervezett kirándulások és utazások Palesztinába és a közelkelet többi országába a

ZION LLOYD

Állatörténetek meg.

Tehát ha valamilyen információt, utbatáztatást akar, úgy forduljon bizalommal a **M. Jampolsky** vezetésére alatt álló

ZION-LLOYD-hoz

BUCCURESTI, Calea Victoriei 33' (Casa Frascati) Telefon 3.69.13' Képviseletek Clujon: Dr. W. Neumann Str. Barthelot 12. Timisoara: Reiter Ernő Str. Ponas 6. Oradea: Kirsch Tibor, Str. Iorga 21. Telefon 252.

KÖZÉLET

Felavatták az ujvidéki-novisadi zsidóság impozáns kulturházát

A cluji Brith Tora-Umóláchá-Acmái és a Poel Hadati ünnepi Lève-Málke estélye. Nagy látogatottság mellett december 28-án este zárta le az új vallásos cionista szervezet rendezvénye, amelyet Albert Nándor elnök nyitott meg üdvözlővén az estélyen megjelent Glasner Akiba cluji főrabbit és a vendégeket. Glasner Akiba főrabbi köszöntve a Brith Tora-Umlacha-Acmát és a Poel-Hadati, melyeknek sikerült a cluji vallásos iparosokat egybeörműriteni a cionista vallásos front megerősítése érdekében. Prof. Klein Eljáhu nagy beszédében a vallásos munkásság nagy feladatait és elkötelezettséget ismertette. Rámutatott az ifjúság nagy munkájára a Poel-Hadati megszervezése érdekében. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Gottlieb M. Leib rabbi beszédében Klein Eljáhu rabbit méltatta odaadó munkájáért, amit a Brith Henoar sel Tora Umlacha és a Poel-Hadati megszervezésében végzett. Weinberger Nándor, a Keren Hajjeszód elnöke a cluji Zs. N. Sz. Hcs. üdvözlött tolmácsolja mélyen jár beszédében. Schwartz Ignéz, a Poel-Czedek elnöke szervezete nevében mond üdvözlőt. Ama reményének ad kifejezést, hogy a Poel-Czedek szervezet, mely a kék-fehér cionista zászlót 1919-ben bontotta ki, vissza fog térni a cionista-mizrachista eszméhez mivel tagjainak többsége a Poel Hadati szervezetben fejt ki aktivitást. Brisk Lajos felszólása után dr. Rosenfeld Salamon, az erdélyi Mizrahi vezető egyénisége emelkedett szószára és Glasner Akiba főrabbi kvilitását méltatta. Glasner Mose z. c. i. vol cluji főrabbi, az erdélyi cionista gondolat első zászlóvivőjének és legnagyobb vezetőinek utódját látja benne. Weisz Izidor főoktort és Friedman Hemann énekszámát után a M. Lève-Málke, Albert Nándor zárószavával, lelkes körharcra a Hatikva és a Techzáké hangjaival ért véget.

B. Topolán (Jugoszlavia) a közelmult napokban látogatást tettek a novisadi Aggokháza árvahélezőkészítő bizottsága megbízásából Hajós Gyula elnök, Keszler József nagykerekedő és Fahn Már titkár. Hajós Gyula elnök ismertette az Aggokháza árvahélezőkészítő bizottságának eddigi munkáját, amely a közönség elének figyelemmel kísért. Közvetlen szavai nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a b. topolai zsidóság meleg szeretettel karolja fel az ügyet.

A timisoarai Hazamir zsidó dalárdá aradi koncertje. A Hazamir, ez a hetvenragu kitűnő timisoarai zsidó dal- és énekegyüttes az elmúlt hét csütörtök este Aradon újra rendkívül művészi teljesítményről tett tanúságot. Az aradi dalestélyt a nagytehetségű Freund Leó zongoraművész és Weisz Jenő timisoarai-gyárvárosi főoktort számai nyitották meg. Freund Leó ugy zongorakíséretével, mint önálló játékkal a zene művészetének igaz lényegét és mélységeit tárta fel. Weisz Jenő, ez a nemes-hangú énekes ezen az estélyen is önmagát mutatta felül. Schuller Józsefné timisoarai debütje után Aradon már a köz művésznő bizottságával interpretálta Verdi operadráit. Udított hatót a Hazamirnak az a programja, melynek keretében egy ercei chaluadalt „Ano-Banu”-t adott elő. A dal ha vantage körusban olyan interpretálást kapott, mely a legmagasabb művészi teljesítmények közé tartozik. A dirigens, a kitűnő Fischer Samu ezúttal is hívatásának magasztalán állott. Az aradi koncert rendezése körül dr. Gara Armin, a ZsNSz helyi csoportjának elnöke szerzett magának elévülhetetlen érdemeket.

Subotican dr. Gerson József főrabbinál az elmúlt napokban Petrovics szubotieai hadtestparancsnok látogatást tett. A tábornok mély elismeréssel beszél a vojvodina zsidók munkájáról és messzemenő jóindulatáról birtokította a vajdasági zsidóságot.

Múlt év december 15-én országos keretek között avatta fel a novisadi zsidóság új kétemeletes kulturházát, amely örök időkre hirdetni fogja a novisadi zsidóság áldozatkész-ségét és kultura iránti rajongását. Az ünnepségen résztvett dr. Alkalay Izsak is, Jugoszlavia grandrabijja, számos más zsidó előkelőséggel együtt.

A zsidó kulturház a Zrinjska Petra uca fronton kétemeletes impozáns épület, a templomudvarára eső rész egy emeletes. Tárgas, világos szobák, központi fűtés, legmodernebb világítás és ventiláció. Igazi modern zsidó otthon, mely büszkén hirdeti, hogy ez a zsidó tudás és kultura háza lesz. A nagyterem impozáns karzarával együtt impozáns benyomást kelt. Az emeleten van a Gan Hajladim két szobában elhelyezve, sok gyermekjátékokkal, itt működnek különböző szervezetek is. A nagyteremben padlófűtés, viszont az első emeleten helyezették el a hitközségi irodák, tanterem, elnöki szoba, valamennyi modernül berendezve.

A kulturház felavatása történelmi jelentőségű a novisadi zsidóság történetében. A zsidó áldozatkésztségnek kövé merevült szimboluma, amely a Dunabánság székhelyén, amerikai gyorsasággal és stílusban épült fel, a novisadi zsidóság egyöntetű és minden pártolítikától mentes áldozatkésztségével és építési készségével.

A felavatási ünnepség Bernstein főoktort énekével a templomban kezdődött. Utána dr. Kiss Henrik novisadi területi főrabbi méltatta a zsidó jelentségét a templomi szöszekről. Ud-völvi Jugoszlavia főrabbiját dr. Alkalayt, valamint a hitközségek delegátusait, kiemeli Kö-zséd: Lajosnak érdemeit, aki az építőbizottság elnöke volt és akinek fáradságot nem ismerő áldozatkésztsége nagyban hozzájárult a kulturpalota felépítéséhez.

Dr. Kiss főrabbi után dr. Alkalay országos rabbi lémet a szöszekre. Nem szavakkal, hanem tettekkel bizonyította be Novisad zsidósága, hogy tud áldozni a Tanért és bár ez a palota csak holt anyag, kő, mész, vas és fa, azonban bizonyos az is, hogy zsidó szellemet fognak belevinni. Ahogy ez a szellem nyilvánul meg az Agok Háza intézményben is és a tervezett árvaházban is.

A templomi ünnepség után átvonulnak a kulturházban, ahol az ünnepség azzal kezdődik, hogy felszegik ünnepélyesen a mezűt és dr. Alkalay és dr. Kiss főrabbi felszentelik az új épületet.

Ezután kezdetét veszi a diszközgyűlés. Dr. Silber tanár héber nyelve üdvözlő a megjelenteket. Majd a hitközség elnöke, Frank Gyula megnyitja a diszközgyűlést és retorikai szépségekben bővelkedő beszéd keretében méltatja a nap jelentőségét. Körödi Lajos ismereti a palota építésének történetét és a nagy áldozatkésztséget, melynek tanujelét adta ezzel a novisadi zsidóság. Köszönetét fejezi ki Bárány Andor mérnöknek, akinek tervei szerint épült a kulturpalota.

Frank Gyula elnök, a jegyzőkönyv illetve a kulturpalota értesítőjének hitelesítésére felkéri: Kohn Gyula Józsefet, dr. Schwartz János és Bröder Józsefet, majd átadja a szót a megjelent delegátusoknak. Dr. Popst Frigyes elnök, a beográdi Izz. Hitközség, valamint a Hitközségek Szövetsége, Sobessberger Jenő, a Cionista Szövetség, dr. Demelo Mörice, a beográdi Iskolaszék, Klein Alexa, a zagrebi Izz. Hitközség, dr. Kalmár Elemér, a szubotieai Izz. Hitközség, Spitzer Rudolf, a szt.-becei Izz. Hitközség, dr. Friedman Ernő bölcsész, a novisadi összes zsidó egyletek nevében üdvözlök az egybegyűlést a lelkes és szíves gyönyörködést magas nivóju beszédek keretében készült.

méltatják a novisadi Zsidóság 1935. december 15-jét. Frank Gyula elnök utal arra, hogy a kulturpalota emlékkönyvét mindaddig nem tekintik lezártnak, míg az adományok nem véglegesek, maga az emlékkönyv pedig rendelkezésre áll az egybegyűlt ünneplő közönségnek egész napon át. Valóban gyarspodott az adományozók száma, mert röviddel Frank Gyula elnök szavai után ott olvashatjuk többek között a következő neveket: Hajós Gyula, Spitzer Rezső, St. Becei, ud. Stein Janka, Frank Julia, dr. Kalmár El-mér Subotica, Schlesinger D. Ruma, Seidler Miksa és neje Ruma, Reich Aurél N. Vobasz, Ing. Stein Felix N. Vobasz dr. Friedman Ernő, dr. Spitz Eugen, Wilhelm Lajos stb. stb. akik ismételt adományajkkal járultak hozzá a kulturpalota költségeihez — nem kis összeggel.

Frank Gyula elnök a közgyűlést bezárja s felkéri az egygyűlt előkelőségeket, valamint a vendégeket, hogy a kulturpalotát tekintsék meg.

A cluji Zsidó Kórházban margóijára

Január 11-én tartja ezidei bálját a cluji zsidó kórház. Akadnak bizonyára olyanok, akik elítélik majd a kórházat, mert a mostani megpróbáltatások idején bált rendez. De ezeknek nincs igazuk. Mert — sajnos — vannak emberek, akiknek zsebe csak akkor nyílik meg, amikor maguk is mulathatnak mellette. De a cél szentesíti az eszközt. Az a fény és pompa, ami a bál terében lesz, nem rokon azzal a pompával, amivel a hanyatló Róma a világ megvertését vitta ki. Inkább hasonlíthatjuk az angol ur elegánciájához, aki családja körében estéről estére smokignokot huz. Mi nem mások előtt akarjuk figyeltetni azt, amink van, hanem a szent cél érdekében szórakozunk, hogy ezzel betegeknek adjuk vissza a legrádjábat, ami az embereknek van: az egészséget. Magunk előtt bizonyítjuk, hogy ha mosolygunk is, ha szórakozunk is, ezzel szegény betegek ajkára akarunk újra mosolyt fakasztani. Meri mindent elvehetnek tőlünk, de az örök emberi szeretetben, a zsidók egymást megismerésében való hitüket nem vehetik el soha tőlünk. Helvesen eszelezzik az, aki eljön a cluji zsidó kórház báljára, mert ezzel segít a szenvedőkön és izbalmat önt az egészségesekre, akik még bírnak küzdeni. A kórházban nem egyszerűen mulatság, hanem a jöteknv öző szívek szimboluma. Klein Endre (Cluj)

A crsanai hitközségben az elmúlt héter foyt le a tisztújító közgyűlés, amely a következő eredménnyel járt: Elnök: Goldstein Jakab, alelnök: Lieberman Simon, gazdasági elnök: Klein Mendel, templomgondnok: Steiner Mendel, szegényügy-vezetője: Waldmann Lajos, pénztárnok: Farkas József, ellenőr: Heller Béla. Ezenkívül még 14 képviselőtestületi tagot választottak.

— Maricnbadban elkobozták az arja cégek utmatatóját. A szudánemétek helyi szervezete egy utmatatót adott ki, amelyben felsorolják mindazon cégeket, amelyek Maricnbadban szervezettikhoz tartoznak. Az utmatolnak ez a felszava: Kameraden, kauf bei Kameraden! Ezt a könyvet most a maricnbadit rendőrség elkobozta. Az égeri ügyészség jóváhagyta az elkobzást. Ezzel egyidejűleg sajjában elkövetett államelles véttség címen eljárás! indították Zürkendorfer szőlődás ellen, aki a szudánemétek helyi párttaguzat egyik vezére és Kraus nyomdász ellen megindították az eljárást, akinek nyomdájában az utmatató készült.

Szerkesztői üzenetek

G. F. A. Jaarot Hakarmelre vonatkozóan... zivkedjen gondosan olvasni lapunk belsejében megjelent cikkünket.

Vidéki egyesületek és hitközségek figyelmébe. A nagyfokú anyagtorlódás miatt a beküldött tudósítások jelen számunkból kimaradtak.

Keren Hefjesod. Az oradeai Keren Hefjesod jubileumi konferenciáról lapunk legközelebbi számában közlünk részletes tudósítást.

Chanuka Tel-Avivban. A tradicionális hivatalos chanuka ünnepe Tel-Aviv utcáin szombat este rendezték meg.

100.000 palesztinai zsidó, akik végleg telepedtek más mindég idegen államok állampolgárai. A Wand Leumi kezdeményezésére az utóbbi időben energikus propaganda akció indult meg az irányban, hogy az utóbbi években bevándorolt zsidók megkaphassák a palesztinai polgári jogokat.

Eljegyzés. Málek Mácsika Sighet és Kandel Chem Toplita jegyesek (M. k. é. h.) nem ért egyet.

Negyvenezer zsidó utazót fosztott meg egzisztenciájától a náci-kormány. Berlin. A nemzetközi zsidóüldözések történetében is páratlanul álló intézkedést készült kiadni a német kormány, mely újra a zsidó egzisztenciát tisztelettel veszi el a kenyérkeresetét.

5900 ILLEGALIS BEVÁNDORLO 1935 BEN. Jeruzsálem. A palesztinai kormány új törvényt hirdetett ki, amely az igorú büntetésekkel sújtja azokat, akik törvényes autorizáció nélkül vándorolnak be Palesztinába.

Razolgyárosok, drogueristák figyelmébe! I. osztályú fehér Bárium-Sulfid... MOARA ELIZABETA

Az antisemitizmus Litvániában. Kaunasból jelentik: A litván kormányzat sajtókonferenciáján a párt főtitkára kijelentette, hogy a párt a teljes egyenjogúság mellett van és nem engedheti meg, hogy Litvánia bármely nemzetisége ellen akciót indítsanak.

Penyeresítő leveleket kapnak az angol és zsidó rendőrök Jeruzsálemben. Jeruzsálem. Számos angol és zsidó rendőrségi funkcionárius, akik az arab terrorbandák leleplezésével foglalkoznak, penyeresítő leveleket kapnak.

100.000 palesztinai zsidó, akik végleg telepedtek más mindég idegen államok állampolgárai. A Wand Leumi kezdeményezésére az utóbbi időben energikus propaganda akció indult meg az irányban, hogy az utóbbi években bevándorolt zsidók megkaphassák a palesztinai polgári jogokat.

Nem olyan nagyon okosan. Két ajraah, akik valamikor jobb napokat láttak, hosszú idő után találkoztak egymással. Az egyik megkérdezte a másikat, hogy meggy most a dolga?

Nem olyan nagyon okosan. Két ajraah, akik valamikor jobb napokat láttak, hosszú idő után találkoztak egymással. Az egyik megkérdezte a másikat, hogy meggy most a dolga?

Nem olyan nagyon okosan. Két ajraah, akik valamikor jobb napokat láttak, hosszú idő után találkoztak egymással. Az egyik megkérdezte a másikat, hogy meggy most a dolga?

Nem olyan nagyon okosan. Két ajraah, akik valamikor jobb napokat láttak, hosszú idő után találkoztak egymással. Az egyik megkérdezte a másikat, hogy meggy most a dolga?

Nem olyan nagyon okosan. Két ajraah, akik valamikor jobb napokat láttak, hosszú idő után találkoztak egymással. Az egyik megkérdezte a másikat, hogy meggy most a dolga?

Zsidó humor

A MEGMARADT TEMPLOMTEGLAK. Mikor Kemelben befejezték a zsidótemplom építését, megmaradt egy rakás felhasználatlan téglá. Kérdést intéztek Rabbi Jiszroel Szalanthoz:

Mit csináljunk ezekkel a téglákkal, melyek már szent célra voltak száma és nem használhatók fel többé profán dolgokra?

Ha tölem függne — felelt Rabbi Jiszroel — befalaznám vele a női karzat ajtaját. Maradjanak az asszonyok otthon és neveljék a gyermekeiket.

AZOKAT LEGALÁBB NEM ISMERJOK. Mikor R. Josze Beer szlucky rabbi volt, panasszal fordult hozzá a hitközség, hogy sokan idegenen húst hoznak be.

Es mi van ebben? — kérdi a rabbi. — Hiszen „sechit-chuc” tilos! Idegennek vágása! Nem ismerjük őket!

Nevetődik meg — mosolyogt a rabbi — ha ehetünk a szluckyai vágásból, akiket jól ismerünk, annál inkább ehetünk az idegenekéből, akiket nem ismerünk...

TILOS A KÖSER? A nyáron Siófonon hatóságilag tiltották meg a rituális vendéglőknek, hogy cégtáblájuk a „kóser” szót használják.

Tilos — csodálkozott az illető ur — dehogyan tilos. Felesleges.

A LEGROSSZABB. Reb leig Süsnek, a kile öreg sameszének, a cédő gabe egy sziveten, gombaszavú agyagén volt a legnagyobb ellensége.

Egy nap hírel hozták a samesznek: — Meehalt az ellenséged, a cédő gabe. Reb leig Süs erre azt mondta: — Jobb szeretném, ha azt a hírel ballott volna róla, hogy megházasodott.

NEM OLYAN NAGYON... Két ajraah, akik valamikor jobb napokat láttak, hosszú idő után találkoztak egymással. Az egyik megkérdezte a másikat, hogy meggy most a dolga?

— Egész jól — válaszolt a másik — a azt is hírel adta, hogy mióta nem látták egymást, meg is házasodott.

— Ezt okosan cselekedted — mondta a barátja.

Nem olyan nagyon okosan — szól amasz — mert veszekedő feleséget kaptam.

— Ez bizony rossz dolog.

Nem olyan nagyon rossz. Százézer lejt hozott hozományul.

— Ez azán már jó.

Nem olyan nagyon, mert a pénzem f birkákat vásároltam s azok birkavészben mind elpusztultak.

— Ez azán megint rossz dolog.

Nem olyan nagyon rossz, mert a bőrtűket eladtam s főböt kaptam értük, mint amennyibe a birkák kerültek.

— Ez azán igazán jó dolog.

Nem is olyan nagyon jó, mert a pénzem egy házat vásároltam és a házam ledgett.

— Ez azán megint nagyon rossz.

Nem olyan nagyon rossz, mert a feleségem is hennőzött a házban.

HA MÉG MEGELHETÉSEM IS VOLNA... A cionisták legnagyobb vágya, hogy a Szentföldön élhessen. Tel-Avivban megkérdik egy zsidótól: — Hogy vagy? — Hálaistennek a Szentföldön élek, tehát boldog vagyok.

— Na és van megelhetésem? — Ha még megelhetésem is volna — válaszolta — akkor direkt meekellene boldulnom a boldogságtól.

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE CEG KÖRFORGÓGÉPEN ORADEA.

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHVATAL: ORADEA, Strada Iosif Vulcan No. 4. Telefon 440. ZSIDÓ HETILAP Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor - Leifner Zoltán. ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hónaponta: 500, 3 hónapra: 1500, 6 hónapra: 3000, 1 évre: 5000.

RABBIK TRAGÉDIÁJA

Az élet naponta rémálmákat produkál. Valamikor könyv kellett, vagy szinpad, hogy az emberek valami háborzongást kapjanak. Ma már amerre nézünk, mindenfelé retentó tömeg és egyéni tragédiák járszónak le.

De mi a legborzalmasabb: nem csak az élet küzdelmében és forgatagában első sorokban harcoló „Ironsorok” zsidó embermilliók életét determinálják a körülötte tomhol harcok, hanem azokat is, akik régebben sárgult fülösök között, csak a szent tudományoknak szentelték életüket.

Most már a rabbiakat is egymásután érik a sorstragédiák. Míg egyrészt, benn a saját pártjukban, saját egyházi életükben kell megküzdniük a különböző zsidó irányzatokkal és az ebben megnyitkozó emésztő harc és tűz fogyasztja életüket és őh meg a zsidóságot dolgozó szivüket, másrészt a külvilág világméretű harcát megérett meg tragikus soroktat.

A minszki 95 éves gaon olyat követ el, ami talán a templom pusztulása óta nem fordult elő. Ott akkor az Örökkévaló nevével rúbe vetették magukat a zsidó panok, hogy meghalljanak az Eszméért, adág most a szovjetország millió kitermelte lékörben, egy rendkívül jámborlelt rabbi kell kinyissa a zácsapot, mert nem bírta elviselni, hogy leányokkája a templomrom bolók között legyen. A szélsőbaloldal övítte a nagy rabbi unokáját a másik táborba és meg kellett érnie egy hosszn élet végaknyán, hogy saját unokája, vér a vérből hus a husból, égesse el a szent Tant. Es az ísz tragikus hős lemond a világi ügyössérről is, mert az életnek ezt a családását nem bírta ki. Micsoda antik tragédia ez, modern köntösben. És milyen hallatlan tragikus hős ez a 95 éves rabbi.

A német félmilliónyi zsidóság tömegtragédiája itt játszódik le szemünk előtt és elterle a zsidó világ figyelmét arról, a talán szintén nagy, vagy nagyobb tragédiáról, amely a szovjetország határokön belül három millió zsidóval játszódik le. Mennyi tízezernyi tragédia, mennyi meghasonlása a zsidó létnek, milyen egotus romló és rokkon kapni döngető hallatlan új Atlantis készült ott, ahol hárommilliónyi zsidó egymásközötti harca dől el egy új társadalmi rendszer determinációjában. Az öregek és fiatalok gúdszi harca, ahol legjobban a Tan vérzik, mert arról van szó, hogy létezők-e továbbra is hárommillió zsidó lelkében a zsidó erkölcs, a zsidó lényeg, a zsidó lét legelőbb attribútuma, vagy sem. A világ zsidósága látszan keresi a kint a nimen barna pokolból legalább 250.000 zsidó szá-

mára. És közben mintha idegen bolygón történe, vivja élet-hárharcát az orosz zsidóság. A minszki főrabbi haláltusája telvillanó fény ebben a pokoli sötétségben, s ennél a fénynél százezernyi eltorzult és ezernyi haláluk haladt életükben elsenvedtestvérünk arca kiált mementőként felénk.

Vagy amott a másik: aki templomba igyekszik szombaj reggel és egy örült ember tótova tekintéével követi. Egy lekipásztor, aki khangsúlyozója hírdetője egy ország zsidóságnak és csak vélelen műlve, hogy nem bukik el véresen a zsidó

élet barrikádjain, az ucca porába. Ezt viszont a másik szélsőség termeli ki magából. A legszélsőbb jobboldal, amely nem csak hitet, hanem a hit hordozóját akarja elnémtani ebből az árnyékvilágból. Világméretű harcok között ott állnak a frontokon a rabbi és egyrészt saját táborukban levő egymásközötti harcot kell tomptatni és az összetartás helyi hírdessék rendkívül nehéz körülmények között mindig kiéle, nem a „vezetkari helyeken”, hanem az első Ironsorokban életüket kell hozniuk áldozatul azért, mert az emberiség új társadalmi renddel kezd elterlezi.

250.000 németországi zsidó fervesterü kivándorlást készíti elő az angol és amerikai zsidóság

London. A napokban vált ismeretessé az a nagyszabású terv, amelyet még ebben a hónapban fognak megbeszélni az angol és amerikai zsidó vezetőférfiak. Január 15-én Amerikába utaztak Sir Herbert Samuel, Viscount Bearstead és Simon Markus, a „Majestic” hajó fedélzetén. Utazásuk célja, hogy az amerikai zsidó vezérférfiakkal megtárgyalják annak a nagyszabású tervnek végrehajtását amelynek célja 250.000 zsidó kitelepítése Palesztinába és más országokba.

A terv részletei még nem kerültek nyilvánosságra, de annyi már bizonyos, hogy 3 millió angol fontot akarnak gyűjteni négy év alatt a terv finanszírozása érdekében.

Az angol lapok nagy részletességgel foglalkoznak a tervvel és a MacDonald féle levélnek első eredményét látják benne. A „Daily Herald” sikert kíván Sir Herbert Samuelnek az utósz és hangsúlyozza, hogy Hitlernek meg kellene szüntetni már

a zsidók barbár üldözését. A lap szerint tíz millió fontot akarnak felhozni a terv keresztülvitelére. A „Times” patkányfogóhoz hasonlítja a német helyzetet, ahol a zsidók nem élhetnek, de nem is mehetnek el. A „New-York Times” szerint a német kormány kijelentette volna, hogy a zsidók vagyonukat csak árak formájában vihetik ki.

A német körök értesülése szerint Simon Marks fogja levelezni a zsidók Palesztinába való vándorlásának akcióját, Bearstead lord egy nemzetközi likvidációs bank létrehozásán fáradozik és Herbert Samuel állana az összakció élén. Dr Schacht bírodalmi gazdasági miniszter ellene van a zsidók tömeges kivándorlásnak, mert ez gazdasági összeomlásba sodorhatja Németországot. A pánikszerű likvidálás a német üzleti tevékenység katasztrófális csökkenését hozhatja magával.

A kilencvenöt éves minszki főrabbi tragikus öngyilkossága

Erősen megrendítő hírt közölnek a palesztinai zsidó lapok, amely Minszkben (Szovjetorszoország) történt. Az eset követezőképpen történt. Minszkben, az ottani kommunista ifjuság „Apikarjesz” szövetség több tüntetést rendezett, többek között behatoltak a templomba, ahol Rubin Chaim az ismert minszki rabbi szokta imádat végezni. A templomból kivitték a Szeferotát és nyilvánosan elégették. Ebben a tüntetésben résztvett a 95 éves rabbinak leány unokája is. Ezt nem bírta túlélni az agg, kiváló rabbi és ezért kinyitotta a lakásában levő zácsapot s mikor imádkozni jöttek a holtoltan találták lakásában. Utolsó levelebe azt írta: „Unokám mechelel hasam vol berabim (meggyalázta a szentséget a nyilvánosság előtt) és nincs több erőm ezt elviselni. Szegyelem felemelni fejem a hi-

községem tagjai előtt.” Elképzelhető, hogy milyen retentó lelki szenvedésben ment a rabbi keresztül, hogy rendkívül vallásos ember léte, 95 éves korában öngyilkos lett, holott jól tudta, hogy a szent iratok szerint, az öngyilkosoknál nincs tulvilági nyugalma.

Ebben az esetben benne van az a nyomorúság, amelyben szenvednek a zsidó testvéreink a szovjetben. A világ rohanó tempóját elterlelt figyelmünket az orosz zsidók helyzetéről, az orosz zsidóság körében a régiek és a fiatal generáció között élet-halál harc folyik, amely azt eredményezheti, hogy lassankint elpusztul a bíres, nagy tradíciójú orosz zsidóság. Sajnos a zsidóság nem rendelkezik azokkal az eszközökkel, hogy segítségére sietthetne az orosz zsidóknak.

